

RENAȘTEREA

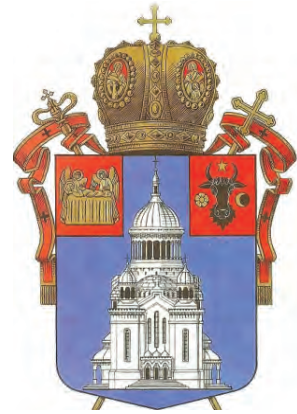
FONDATOR: EPISCOP

NICOLAE IVAN 1919

Anul XXX
Serie nouă
Decembrie
2019

12
(356)

Prețul: 3 lei

EDITATĂ DE ARHIEPISCOPIA ORTODOXĂ A VADULUI, FELEACULUI ȘI CLUJULUI

† Andrei

Arhiepiscopul Vadului, Feleacului și Clujului și
Mitropolitul Clujului, Maramureșului și Sălajului

„Astăzi Proorociile și toate Scripturile ...”

Înd magii de la Răsărit au venit în Ierusalim, la cumpăna dintre ere, și întrebau insistent unde este „regele Iudeilor, Cel ce S-a născut!” (Matei 2, 2), cărturarii poporului au găsit răspunsul în Sfintele Scripturi: „În Betleemul Iudeii, că așa este scris de proorocul: «Și tu, Betleeme, pământul lui Iuda, nu ești nicidecum cel mai mic între căpeteniile lui Iuda, căci din tine va ieși Conducătorul care va paște pe poporul Meu Israel»” (Matei 2, 6).

Acest adevăr vestit de Sfintele Scripturi l-au preluat și colindele noastre: „Astăzi proorociile și toate scripturile / Despre Mesia Hristos, toate s-au plinit frumos”¹. Era anul 753 de la întemeierea Romei, care devine anul 1 al erei creștine, calcul pe care l-a făcut Sfântul Dionisie Exiguul, de loc din Dobrogea.

Timpul, locul și felul în care S-a născut Domnul Hristos îl aflăm din Sfintele Scripturi, din Biblie, care este „Cartea Cărților”. Proorocul Miheia, care a trăit cu peste 700 de ani înainte de venirea lui Hristos, zice în proorocia lui: „Și tu, Betleeme Efrata, deși ești mic între miile lui Iuda, din tine va ieși Stăpânitor peste Israel, iar obârșia Lui este dintru început, din zilele veșniciei” (Miheia 5, 1).

Și celelalte fapte mântuitoare sunt cuprinse în Sfânta Scriptură. Rolul ei în viața spirituală a omenirii este unic. Biblia ocupă un loc de excepție în viața omenirii, este „Cartea prin excelență, Cartea Cărților, Cartea Sfântă, Sfânta Scriptură, Cartea vieții, Cartea luminii, Cartea mântuirii, Cartea înțelepciunii eterne, Cartea inspirată de Dumnezeu”².

Spune același autor că „Biblia este mărturia revelației divine în momentele ei istorice, cartea peste care nu se poate trece fără interes, cea mai monumentală operă din care știm, cunoaștem și concludem că Dumnezeu a vorbit omenilor”³.

Sfânta Scriptură a avut și are un rol deosebit și pentru neamul nostru românesc. Noul Testament de la Alba Iulia din 1648 și Biblia de la București din 1688, pe lângă faptul că au avut un rol duhovnicesc de excepție, au avut și din punct de vedere cultural și lingvistic o valoare însemnată. Sfântul Mitropolit Andrei Șaguna, vorbind despre Noul Testament de la 1648, scria: „Limba Bibliei pentru un popor numai odată se poate face; dacă s-au învins piedica cea mare a traducerii credincioase și înțelese și dacă poporul au primit limba aceea așa zicând în însăși ființa sa; atunci următorii n-au de a face alta, ci numai a o reînnoi și îndrepta așa după cum ar fi reînnoit și îndreptat traducătorul cel dintâiu al limbii de ar fi trăit pînă în veacurile lor”⁴.

Și nu numai pentru poporul nostru are Sfânta Scriptură un rol deosebit, ci pentru toate popoarele lumii. Părintele Ilarion Felea zice: „Biblia renaște, civilizează și înalță popoarele. Statele Unite ale Americii sunt formate din coloniști plecați din Europa cu Biblia în mână. Cartea aceasta a transformat milioane de oameni, a vărsat în inimile lor energii morale, care în puține veacuri au ridicat Statele Unite la o civilizație fără precedent în istoria omenirii”⁵.

Din Sfânta Scriptură ne hrănim spiritual, luăm cunoștință de învățătura Domnului Hristos, care S-a întrupat pentru noi și pentru a noastră mântuire. Nici o altă carte nu a cucerit admirația și elogiile pe care le-a cucerit Sfânta Scriptură. Pe bună dreptate se subliniază faptul că „s-au scris nenumărate poezii frumoase, dar poezia psalmilor e neîntrecută; s-au scris multe cărți de filosofie, dar cărțile de înțelepciune ale Bibliei sunt neîntrecute; s-au scris biografii alese, dar Evangheliile sunt neîntrecute”⁶.

Experiența duhovnicească a multora ne face și pe noi să realizăm cât de importantă este citirea Sfintelor Scripturi și punerea lor în practică. Un credincios i-a cerut Sfântului Antonie cel Mare un program de viață creștină, iar el i-a zis: „Oriunde vei merge, pe Dumnezeu să-L ai înaintea ta totdeauna. Și orice vei face, să ai mărturie din Sfintele Scripturi și ori în ce loc vei șede, să nu te miști degrabă”⁷. Așadar, în tot ce facem să avem mărturie din Sfânta Scriptură.

Sfântul Vasile cel Mare zice: „Fiecărui îi este de lipsă a se învăța din Scriptură cele ce sunt de trebuință spre întărirea credinței”⁸. Iar Sfântul Ioan Gură de Aur spune că: „Apărare mare împotriva păcatelor este citirea Scripturilor, iară mare pierzare este neștiința acestora. Din neștiința Scripturilor s-au introdus eresurile, s-a început viața neînfrănată, și toate cele de jos cu cele de sus s-au amestecat”⁹.

În vremurile mai apropiate de noi, Sfântul Serafim de Sarov ne mărturisește: „Eu, smeritul Serafim, cercetez zilnic Evanghelia. Lunea citesc pe Sfântul Matei de la început la sfârșit, marțea, pe Sfântul Marcu, miercuria pe Sfântul Luca; joia, pe Sfântul Ioan; celelalte zile le împart între Faptele Apostolilor și Epistolele Apostolilor. Și nu las să treacă nici

¹ PROFESOR IOAN BRIE, 73 Colinde, Cluj-Napoca, 1980, p. 50.

² ILARION V. FELEA, Religia Iubirii, Editura „Diecezană”, Arad, 1946, p. 347.

³ Ibidem, p. 361.

⁴ Biblia lui Șaguna, Sibiu, 1856, p. VI-VII.

⁵ ILARION V. FELEA, Religia Iubirii, p. 361.

⁶ Ibidem, p. 347.

⁷ Patericul, Alba Iulia, 1990, p.8.

⁸ Biblia, Sibiu, 1858, p. XX.

⁹ Ibidem.

Sărbători fericite!

La mulți ani!

DIN SUMAR:

– Centenarul Universității

Babeș-Bolyai – **DARIUS ECHIM** (p. 2)

– „Țara Basmelor,

Țara lui Făt-Frumos” – **ALEXANDRU NEMOIANU** (p.3)

– Moș Crăciun și întemeierea

lumii creștine – **AURELIA MIHAILOVICI**(p. 3)

– Împotriva dispariției delicateții

față de sat – **DORU MUCEA**(pp. 4-5)

o zi fără să citești și tâlcuiri de la sfinți. Prin aceasta nu numai sufletul, ci și trupul meu se bucură și se umple de viață, căci stau de vorbă cu Domnul. Păstrez în minte viața și pătimirea Lui, slăvind zi și noapte pe Mântuitorul meu și aducându-I mulțumire pentru toate milele Sale, pe care le revarsă asupra oamenilor și asupra mea nevednicul¹⁰.

Citirea Sfințelor Evanghelii este necesară, iar cuvintele citite trebuie studiate până ce ele „devin substanța sufletului nostru; numai atunci va deveni posibilă împlinirea constantă și dreaptă a poruncilor Evangheliei, așa cum cere Domnul... Domnul vine în inima celui ce-I împlinește poruncile, și El face din această inimă un templu și o casă a lui Dumnezeu și El se arată în acest templu¹¹”.

Sfânta Scriptură rămâne cea mai importantă carte din lume. Ea este tipărită în milioane de exemplare și-n toate limbile. Dacă pentru cei secularizați are doar o importanță culturală, pentru noi are, întâi de toate, o importanță duhovnicească, are rolul de a ne schimba sufletește pentru că e cuvântul revelat de Dumnezeu.

Unul dintre traducătorii ei în limba română din vremurile moderne este Gala Galaction. Acesta constata că, pe vremea lui, Biblia era prea puțin citită: „Dacă îngerii Domnului ar voi să facă printre noi un control de sărbători și să cerceteze – pentru informarea noastră – câți români vor citi câteva pagini din Sfânta Evanghelie: rezultatul ar înveseli adâncurile iadului și pe toți cei ce sălăluiesc în ele! Cartea cea mai puțin răspândită și cea mai puțin citită, la noi, în vremea de față, este Biblia. Cum am putea să ne închipuim, în mediul și-n casele noastre...: tata sau bunicul, stând, cu Biblia deschisă, sub lumina lămpii și citind celor ce fac roată în jurul lui Evanghelia Nașterii Mântuitorului!...”¹²

Am vrea să credem că actualmente lucrurile stau mai bine. Diortositorul Ediției Jubiliare a Sfințelor Scripturi, Mitropolitul Bartolomeu Anania, referindu-se la Biblie zice: „Biblia e Cartea care cuprinde Cărțile. Biblia, așadar, e Biblioteca; Biblioteca prin excelență, singură și singulară în dumnezeiasca ei omenitate. Orice Bibliotecă din lume poate avea cuvinte despre Dumnezeu; Biblia e însăși rostirea lui Dumnezeu, anume pentru oameni și prin oameni. Inspirată de Duhul Sfânt, ea e Cartea devenită cărți¹³”.

Și-n vremurile moderne Sfânta Scriptură are puterea de a converti sufletele oamenilor la Dumnezeu. Inginerul Gheorghe Marinescu, om credincios, are o discuție cu un respectabil om de știință. Acesta, văzând Biblia pe masa inginerului, s-a mirat că-și mai pierde vremea cu o asemenea lectură. Inginerul, la rândul său, l-a rugat ca măcar din curiozitate să citească această Carte. Rezultatul? Peste vreo două luni omul de știință s-a convertit¹⁴.

Scritorul Dostoievski, fiind întemnițat și în drum spre Siberia, a primit de la niște femei credincioase o Evanghelie, singura carte admisă în penitenciar. În anii săi de încarcerare a studiat cu mult interes această Carte, care l-a impresionat profund și n-a mai părăsit-o toată viața. Pe lângă faptul că i-a marcat toate operele, această Carte a fost singura avere pe care a lăsat-o fiului său cu două ore înainte de moarte¹⁵.

Exemple am mai putea da multe, dar considerăm că sunt de ajuns. Am plecat de la faptul că atunci când magii erau interesați de locul nașterii Domnului Hristos, cărturarii popoului au găsit răspunsul în Sfânta Scriptură. La cele mai importante întrebări ce frământă omenirea și astăzi, răspunsurile le găsim în Cartea Sfântă. Aici aflăm cine ne-a creat, care-i rostul nostru pe pământ și care-i ținta finală. Anul care se încheie, pe lângă faptul că, urmare a hotărârii Sfântului Sinod, a fost dedicat Satului românesc, în același timp, ne-a adus aminte de doi mari patriarhi care au tradus, tipărit și iubit Scripturile: Patriarhul Nicodim Munteanu și Patriarhul Iustin Moisescu.

De aceea, cu insistență, vă sfătuim ca în toată casa de creștin să existe Sfânta Scriptură și zilnic să citim măcar un capitol, două, din Sfânta Carte, cu predilecție din Noul Testament. Urarea pe care v-o facem este inspirată din colindele noastre: „Acum te las, fii sănătos, / Și vesel de Crăciun. / Dar nu uita când ești voios, / Creștine să fii bun!”¹⁶.

Vă urăm din tot sufletul ca sărbătorile Nașterii Domnului, Anului Nou și Bobotezei să le petreceți cu bucurie și **la toate mesele să fie inimi vesele!**

Întru mulți ani! ☩

¹⁰ Cf. ANTHONY CONIARIS, *Introducere în credința și viața Bisericii Ortodoxe*, Ed. Sofia, București, 2011, p. 199.

¹¹ IGNATIE BRIANCIANINOV, *Fărămiturile Ospățului*, Editura Episcopiei Ortodoxe de Alba Iulia, 1996, p. 11.

¹² GALA GALACTION, *Ziua Domnului*, EIBMBOR, București, 1958, p. 321.

¹³ Cuvânt lămuritor asupra Sfințelor Scripturi, *Biblia*, EIBMBOR, București, 2001, p. 7.

¹⁴ ILARION FELEA, *Religia Iubirii*, p. 358.

¹⁵ PR. ȘTEFAN DOBRA, *Dostoievski. Viața și opera*, în Revista „Fântâna Darurilor”, ianuarie 1938, București, p. 21.

¹⁶ IOAN BRIE, *Colinde*, Cluj-Napoca, 1980, p. 74.

Centenarul Universității românești la Cluj

Darius Echim

uni, 4 noiembrie 2019, de la ora 10.00, în Aula Magna a Universității Babeș-Bolyai s-a desfășurat „Gala Centenar UBB”, o sesiune solemnă prilejuită de împlinirea unui secol de la înființarea Universității românești la Cluj. La acest eveniment festiv a fost prezent și Înaltpreasfințitul Părinte Andrei, Mitropolitul Clujului, Maramureșului și Sălajului, alături de conducerea și Senatul Universității, numeroși oaspeți din țară și străinătate: rectori și prorectori ai universităților clujene, rectori ai universităților membre ale Consorțiului Universitaria, rectori de la universități din țară, rectori, prorectori, decani sau profesori de la universități din străinătate, diplomați, oameni ai bisericii, reprezentanți ai autorităților și ai mediului de afaceri.

Ceremonia a debutat prin intonarea imnului de stat al României, interpretat de corurile reunite ale celor patru facultăți de teologie (Ortodoxă, Greco-Catolică, Catholică și Reformată) din cadrul instituției de învățământ superior. Apoi, a urmat o primă serie de alocuțiuni, deschisă de conducerea UBB: rectorul Universității, acad. prof. Ioan-Aurel Pop, președintele Senatului UBB, pr. prof. univ. dr. Ioan Chirilă, prorectorul responsabil de cercetare, prof. univ. dr. Daniel David și prefectul studenților, Andrei Francisc Teciș, care au vorbit despre istoria de secole a universității de la Cluj și despre importanța celor 100 de ani de învățământ superior românesc, despre personalitățile care au marcat această perioadă, dar și despre prezentul și viitorul UBB.

În discursul inaugural al Galei, acad. Ioan-Aurel Pop, Președintele Academiei Române și Rectorul al UBB, a făcut o scurtă incursiune istorică în contextul european al apariției centrelor de excelență în studiu și cunoaștere reprezentate de universități, referindu-se și la începuturile învățământului superior românesc în orașul de pe Someș, având ca limbă de predare latină. „Primul așezământ dedicat educației superioare s-a edificat în anii 1579-1581 [...] Abia în 1919, după Marea Unire, printr-o nouă refondare, s-a putut face loc limbii române în «Universitatea Națională a Daciei Superioare», cum i-ar fi plăcut clasicistului Vasile Pârvan să sune numele noului așezământ”, a spus rectorul.

Președintele Senatului UBB, pr. prof. univ. dr. Ioan Chirilă, a subliniat importanța transiterii cunoștințelor generației tinere, dar și necesitatea formării de caractere.

Prefectul Studenților UBB, Andrei Francisc Teciș, a evidențiat implicarea și rolul studenților în viața universității: „Consiliul Studenților Extins al Universității Babeș-Bolyai are peste 350 de studenți reprezentanți, la care se alătură, în procesul de reprezentare studențească, și 20 de ONG-uri studențești, care împreună au ca scop crearea unui cadru mai bun pentru împlinirea «datoriei vieții noastre» prin proiecte menite să ofere un viitor mai bun pentru cei peste 80.000 de tineri studenți.”

A urmat un scurt moment muzical oferit de Cvartetul Transilvan A.T.A.C. (Asociația Tinerilor Artisti Clujeni), după care au urmat o serie de mesaje și felicitări din partea oaspeților prezenți la eveniment.

În acest sens, au susținut scurte alocuțiuni: Cord Meier-Klodt, ambasador al Germaniei în România (care a transmis și mesajul doamnei Angela Merkel, cancelarul Republicii Federale Germania, care, din anul 2010, este Doctor Honoris Causa al UBB); pr. prof. univ. dr. Ștefan Buchiu – vicar eparhial onorific al Arhiepiscopiei Bucureștilor (care a transmis mesajul Patriarhului României); Înaltpreasfințitul Părinte Andrei, Arhiepiscopul și Mitropolitul Clujului, Preasfințitul Miguel Maury Buendia, Nunțiu Apostolic în România și Republica Moldova, Preasfințitul Florentin Crihălmeanu, Episcopul Greco-Catolic de Cluj-Gherla, ing. Ioan Aurel Cherecheș, prefectul județului Cluj, Emil Boc, primarul municipiului Cluj-Napoca, Ioan Ștefan Groza, secretar de stat în Ministerul Educației Naționale, prof. dr. Cornel Cătoi, rectorul USAMV Cluj-Napoca și președintele Uniunea Universităților Clujene, și prof. dr. Wilfried Schareck, rectorul Universității din Rostock (Germania).

Mesajul Preafericitului Părinte Daniel, Patriarhul Bisericii Ortodoxe Române, intitulat „O prestigioasă Universitate românească și europeană la ceas aniversar”, a fost citit de pr. prof. univ. dr. Ștefan Buchiu, vicar eparhial onorific și profesor la Facultatea de Teologie Ortodoxă „Justinian Patriarhul” din București.

„Functionarea a patru facultăți de teologie în cadrul Universității Babeș Bolyai, caz unic în spațiul european, are la bază respectul, dialogul și colaborarea fructuoasă a celtelor religioase din țara noastră”, se arată în mesajul transmis de Părintele Patriarh Daniel.

De asemenea, în mesajul Patriarhului României, este amintită și importanța Facultății de Teologie Ortodoxă în cadrul Universității clujene.

În cuvântul omagial, intitulat „Un veac de la epopeea noastră spirituală și culturală”, Înaltpreasfințitul Părinte Arhiepiscop și Mitropolit Andrei a punctat cadrul istoric al acelor vremuri, amintind legătura dintre cele două instituții.

„După Unirea cea Mare de la 1 Decembrie 1918, în toamna anului 1919, la Cluj, se reînființează Eparhia Ortodoxă și se fondează Universitatea Românească. Două instituții cu valoare greu de exprimat în cuvinte. Pe plan bisericesc, vine în capitala Transilvaniei Episcopul Nicolae Ioan, iar, pe tărâm academic, vin la Cluj unele dintre cele mai mari personalități ale vremii.”, a spus Mitropolitul Clujului.

În finalul prelegerii, Mitropolitul Andrei al Clujului a în-

demnat la intensificarea colaborării dintre universitate și Biserică.

Despre noile apariții editoriale dedicate anului centenar al UBB au vorbit în final rectorul UBB, acad. prof. Ioan-Aurel Pop, prof. univ. dr. Ioan Bolovan, prorector UBB, și prof. univ. dr. Simion Șimon.

Ceremonia s-a încheiat cu „Oda bucuriei” interpretată de corurile reunite al facultăților de teologie ale UBB.

Istoric

Universitatea Babeș-Bolyai este continuatoarea Colegiului Iezuit din Cluj, înființat în anul 1581, păstrând o tradiție multietnică și interculturală a învățământului superior din România. Din anul

1959 poartă numele bacteriologului român Victor Babeș și pe cel al matematicianului maghiar János Bolyai.

UBB este cea mai mare și mai complexă universitate din România, având 21 de facultăți, 3 linii de studiu (română, maghiară și germană), peste 40.000 de studenți, mii de cadre didactice și cercetători. Mai mult, UBB este singura universitate din Europa ce are în componență 4 facultăți de teologie (Ortodoxă, Greco-Catolică, Romano-Catolică și Reformată).

Conform ultimelor evaluări, Instituția de învățământ superior a fost clasată între primele trei universități din România din punctul de vedere al calității programelor sale, dar ocupă un loc semnificativ și în topul universităților europene. ☩

Tableta lunii

„Țara basmelor,
Țara lui Făt-Frumos”Alexandru Nemoianu
(Statele Unite)

Să cauți istoria Românilor și încă mai vârtos să cauți să înțelegi sufletul românesc și să te rezumi în a-l reconstitui din ceea ce arată izvoarele istorice convenționale și oficiale, înseamnă să te condamni singur la neînțelegere, insuficiență și finalmente plictiseală.

Istoria Românilor nu este și nu poate fi rezumată la depănarea unor evenimente convențional considerate „importante”. Ea este un trup viu, atotcuprinzător, care mereu crește și mereu rămâne credincios sieși și autenticității sale. Pentru a putea pătrunde în istoria Românilor, pentru a putea înțelege acea „Grădină a Maicii Domnului”, așa cum tot mai frecvent și pe bun cuvânt este definit spațiul românesc, este mai ales lipsă să înțelegi și să privești cu grijă „pământul românesc”, și apoi să afli legătura dintre om și loc în acest „spațiu românesc” fără pereche în lume.

Pe acest pământ românesc vei vedea munții, ca o cunună și coloană vertebrală a acestui pământ. Munți semeți pe vârfurile cărora sunt împietrite adâncuri de singurătate. Munți care sunt însă blânzi, care se coboară lin, în valuri domoale și acoperite de codrii semeți, unii dintre acești codii rămași încă neatinși de secure. Din creștetul munților se deschid văi liniștite și primitoare, văi care ascund tainică posibilitate de viață. Aflăm în codrii poiene fermecătoare, peste care, la vremea dimineții, se înalță neguri prin care soarele răzbate și se artă încă mai frumos și mai biruitor. În tot locul curg râuri și pâraie în care strălucește apă vie. Iar pe coline și în vai se arată satele blânde în care viețuiește Neamul Românesc, la rândul său, fără pereche în lume. Pământul Românesc are o armonie, o diversitate și o unitate în felurime, totul într-un spațiu relativ mic, absolut uluitoare. Este un pământ binecuvântat!

Nu vreau să spun că aici sunt cele mai frumoase locuri din lume. Dar cu toată siguranță că sunt locuri la fel de frumoase ca cele mai frumoase din lume! Acest pământ și loc nu a fost lăsat la întâmplare. Cel care neconținut săvârșește și îngăduie minunile vieții nu lasă „locurile” la întâmplare. Acele „locuri” au fost lăsate ca în ele să „crească și să se înmulțească” oameni, „coroana Creației”! Iar în pământul acesta au fost lăsați cei care îl meritau, cei din Neamul Românesc! Iar asta lămurit ne spune Scriptura: „Că n-a ales Domnul pe poporul Său pentru acest loc, ci locul acesta pentru poporul Său” (II Macabei 5, 19).

Acest Neam, așezat într-un asemenea loc, nu putea fi decât într-un singur fel: Dreptmăritor și autentic Drept Măritor: „omul cel tainic al inimii, într-o nestrăcioasă podoaabă a duhului blând și liniștit, care este de mare preț înaintea lui Dumnezeu” (I Petru 3, 4).

Neamul Românesc a viețuit aici dintotdeauna. Stăpânirile s-au scurs unele după altele și ele nu au putut schimba nici firea și nici credința Românilor. Aceste stăpâniri vremelnice au lăsat cel mult cicatrice și, poate, coșmare care ne vizitează, când și când. Dar firea românească nu s-a schimbat. Toleranța, primirea generoasă de străini, echilibrul, demnitatea care se împletește cu modestia, și modestia care se împletește cu eleganța, toate nu s-au schimbat. În tot ce este autentic românesc, în tot ce este încăpățânat românesc, vom afla aceste trăsături, din nou și din nou.

Pentru Români rămâne, ca trăsătură esențială a existenței, înțelegerea faptului că nu ne putem apropia de esența lucrurilor și de prezența lui Dumnezeu prin vedere, prin constatare indubitabilă, ci prin credință, prin ascultare și acceptare smerită a încredințării ce ni le-a dat Dumnezeu prin Cuvântul Său. Asemenea este și înțelegerea românească a dragostei de Neam. Această înțelegere înseamnă conștiința apartenenței la un grup etnic, iubirea lui și încercarea de a-i sluji în numele acestei iubiri și, în același timp, aceasta înseamnă respinge-

rea, ca stări antitetice, a intoleranței și șovinismului. Aceasta înseamnă și comuniunea în gând și faptă, solidaritatea necondiționată față de grupul etnic căruia îi aparținem. Din nou, acest fel nobil de naționalism este posibil doar în duhul Ortodoxiei, care dă sens tuturor aspectelor vieții, inclusiv celei naționale, care devine parte a Dreptei Credințe. Un uman fără formă este o abstracție, nu poate fi. Calitatea națională este manifestarea eternului uman într-o anume, unică, modalitate. Iar, în acest caz, este „fenomenul și modelul existențial românesc”, înțelegerea românească a diferenței dintre bine și rău. În duhul acesta au viețuit și încă viețuiesc Români în structura lor tipică, autentică și arhetipală: satul românesc.

În satul românesc oamenii nu sunt „indivizi”, numere socio-economice, sunt persoane, vii, autentice, irepetabile, unice. În aceste comunități „lumea” este vastă, diferită, vie, organică. În aceste comunități generațiile nu dispar, se succed, în curgere lină și în continuitate de gând și faptă. Doar asemenea comunități pot alcătui „basme”, narațiuni care caută să înfrumusețeze realitatea, să o scoată de sub stăpânire urâtului, a răului, a vulgarității.

Inchinarea păstorilor, cu motivele satului românesc, ulei pe pânză de Nicolae Vermont (1866, Bacău - 1932, București), 125,5 x 110 cm, semnat, datat și localizat dreapta jos, cu brun, "N. Vermont", 1903, București.

Cel care se găsește într-un sat și minimal trăiește viața lui, va ști că atunci când pășește în hotarul lui se va afla într-o țară a basmelor, într-un tărâm care atârna între lumea căzută și Rai. În acest tărâm oamenii se cunosc, își sunt neamuri, își dau binețe, se ajută la bine și rău, sunt un trup. Este suficient să stăm, martori tăcuți, la o dezbatere între femeile vârstnice ale unui sat.

Într-o asemenea adunare și un asemenea sfat, sunt adunate reprezentantele cele mai vârstnice ale comunității sătești, reprezentante ale localnicilor celor mai bătrâni, contemporani în duh cu toate cele din jur, livezi, pășuni, codri... Ele interpretează lumea într-un chip cu totul diferit față cu normele societății căzute și decăzute. Dar într-o manieră care este în deplină armonie cu veșnicia cerului și a pământului. În acest tărâm al basmelor, personaje ca Făt-Frumos, Ileana Cosânzeana, Iovan Iorgovan sau Pipăruș Pătru nu sunt figuri fabuloase, sunt personalități care pot fi întâlnite, și despre aceste întâlniri vorbesc bătrâne și bătrâni din sat. Despre aceste întâlniri, despre realitatea lor, superb ne vorbește Mihail Sadoveanu, într-o mai puțin cunoscută povestire a lui, *Credința Strămoșească*: „...asta am văzut ș-am auzit eu... Mie mi s-a întâmplat. Ori poate s-a întâmplat bunicului, și el mi-a povestit mie. Așa se păstrează credințele. Învățați și voi a crede, căci ceea ce mi-a spus mie bătrânul, ori ce i-a spus lui un bunic, e lucru de crezut și prea adevărat”.

Lângă noi, în spatele dealurilor, mai există încă satele românești, mai există încă „tărâmul basmelor”, mai există Țara lui Făt-Frumos, mai există tărâmul României autentice, tainice și veșnice, un tărâm pe care starea paralelă a stăpânirilor vremelnice nici nu îl poate înțelege, dar nici nu îl poate distruge. În acest tărâm, în această „țară a basmelor”, încă putem intra și zăbovi și, în acest chip, putem opri teroarea istoriei și a clipei și mai putem fi, din când în când, fericiți. ☑

Moș Crăciun și
întemeierea lumii creștine

Prof. dr. Aurelia Bălan-Mihailovici

stăzi pe buzele tuturor românilor, se află sintagma *Moș Crăciun*, rostită de copii și de adulți, o sintagmă care în mintea tuturor evocă un bătrânel cu barbă albă, gârbovit sub povara darurilor. Unde este sensul creștin al Crăciunului și al sintagmei *Moș Crăciun*, așa cum îl găsim în alte limbi de cultură creștină, *Natale* (italiană), *Noël* (franceză) sau *Hristughenna* (greacă).

Într-un studiu amplu intitulat „*Obiceiul pământului și limba, moș, moșie, moșean*”, am urmărit evoluția conceptului, atestat în documente de limbă veche, dicționare sau glosare dialectale, și am stabilit o paralelă cu două cuvinte din greaca veche, *μόςχος* (*móschos*) și *μοσχεία* (*moscheia*). *Móschos* cu sensul primar de „vlăstar”, „mlădiță” și prin analogie „fiu”, „urmaș”, primul sens fiind păstrat și în neogreacă, fără să cunoască evoluțiile care au avut loc în limba română și în cele trei dialecte sud-dunărene (aromâna, meglenoromâna și istroromâna). În limba română veche nu este atestat sensul de „vlăstar” și cel de „fiu”, „urmaș”, dar avem verbul „a moși”, cu sensul de „a scoate moșul, a aduce pe lume urmașul”, termen dublat de un sens figurat „începător”, „întemeietor”, „cap”. Astfel că în *Vechiul Testament* sau *Legea Veche*, *moșul* și *moașa* sunt Adam și Eva, întemeietorii neamului omenesc (sensuri atestate în *Biblia de la București*, 1688). Moșul este exemplarul prim din Eden, *vlăstarul* din care se va dezvolta un neam, o ramură cu anumite caracteristici.

Anunțarea venirii lui Mesia, cu minunatul dar al răscumpărării, ca trimis al Tatălui ca să-i măntuiască pe toți cei ce ascultă și înfăptuiesc cuvântul Lui, este cuprinsă în cărțile profeților mesianici, mai ales în *Cartea lui Isaia*, în care Mântuitorul este numit chiar cu termenul „mlădiță”: „*O mlădiță va ieși din tulpina lui Iesei și un Lăstar din rădăcinile lui va da. Și se va odihni peste El Duhul lui Dumnezeu, duhul înțelepciunii și al înțelegerii, duhul sfatului și al tăriei, duhul cunoștinței și al bunei-credințe*” (*Isaia* 11, 1-2). Prin acest sens se clarifică enigma asocierii celor două cuvinte în sintagma *Moș Crăciun*, Cel care se naște în trup este întemeietorul lumii creștine, a *creștinătății*, așa cum Adam a fost cel prin care s-a zidit *umanitatea*. Adevărul reflectat de textele vechi și restabilit prin raționamente lingvistice este întărit astăzi prin mărturia celui mai mare dintre teologii contemporani, Dumitru Stăniloae, cel care cunoștea istoria conceptelor teologice, creștine, în adâncă lor semnificație: „*Hristos este Fiul unui Tată fără început în sensul uni ascendent primordial*” (Dumitru Stăniloae, „*Moșul*» *Nașterii lui Hristos*”, în *România liberă*, rubrica *Lumea creștină*, 25 decembrie, 1992) sau „*Hristos a fost cunoscut mai dinainte de întemeierea lumii dar S-a arătat în anii cei mai de pe urmă pentru noi*” (I Petru, 1, 20). În ceea ce privește numele generalizat la români, *Crăciun*, sinonimul perfect al *Nașterii Domnului*, s-au emis cele mai multe ipoteze, nu reținem decât cele devenite clasice: *calatione* (în latina clasică *calationis* „chemare”, „convocare”) și *creatione* (lat. clasică *creationis*), creație cu sensul de „naștere”, o explicație pe care o găsim în majoritatea dicționarelor, dar care nu poate forma o unitate logică în sintagma *Moș Crăciun*. O dată ce sensul primar al lui *moș*, „întemeietor”, „ziditor”, „începător” a fost stabilit, să vedem care este conținutul celui de-al doilea termen, *Crăciun*, folosit pentru a desemna *Nașterea Domnului*.

În greaca literară găsim corespondentul γεννήσεως του Χριστού (Gheneseos tou Christou), în demotică (limba populară) Χριστούγεννα (Christougenna). Știm că limbile oficiale ale Imperiului Bizantin, partea răsăriteană, în primul mileniu, au fost greaca și latina, peste care s-a suprapus, în parte, cultura slavonă. Sintagma grecească *Christu ghenă*, în limba vorbită, deci în cultura orală, a putut avea următoarele forme: *Christughina*, *Christuina*, *Cristuna*, *Crestuna*, *Crăstuna*, *Crăstuna*, *Crășuna*, *Crăciuna*, *Crăciun*. Părintele și teologul care a tradus în secolul, XX *Filocalia*, Dumitru Stăniloae, în articolul citat mai sus adaugă: „*Moșul Nașterii lui Hristos prin care se adevărește încă o dată de unde a venit creștinismul și când, în vremurile apostolice. Deci din două cuvinte deosebite a rezultat o noțiune unitară. Nu este undeva un moș Crăciun și altundeva, Iisus Hristos*” (*ibidem*). Dovada vechimii o formează conținutul logic și formal al sintagmei, cristalizată într-o formă nouă, în care cel de-al doilea termen și-a pierdut motivația primară o dată cu forma, iar conținutul, sensul nemaifiind recunoscut și analizabil în noua formă din limba română.

În sintagma *Moș Crăciun*, accentul cade pe *moș*. Acesta este văzut ca un continuator al lui Saturn, (la romani), Cronos (la greci), Seb (la egipteni), El (la fenicieni), Zalmoxis (zeul-moș) la daci. Forma de feminin, *Crăciuna*, alături de derivatele *Crăciunioaie* și *Crăciuneasă*, sunt forme care au avut o mare circulație în limba populară, atât de mare încât ele sunt prezente în numeroase legende, cea mai cunoscută fiind *Crăciuneasa*, soția păstorului Crăciun, inimoasa și priceputa femeie care L-a moșit, în ascuns, pe Iisus Hristos. Vechimea numelui *Crăciun*, dat de români sărbătorii Nașterii Domnului, este vechimea instituției românești, Biserica apostolică, păstrată cu sfințenie, printr-o mare tradiție, specifică limbii române. ☑

Împotriva dispariției delicateții față de sat

„[...] Ar trebui să alerg, mi-am spus, dar pentru asta va trebui mai întâi / să-mi întorc sufletul / spre nemișcatorii mei strămoși, / retrași în turnurile propriilor oaze, / asemenea măduvei, / nemișcați / aidoma lucrurilor duse până la capăt. // Pot să alerg, pentru că ei sunt în mine. / [...] A te sprijini de propria ta țară / când, omule, ești singur, când ești băntuit / de ne iubire, / sau pur și simplu când iarna / se descompune și primăvara / își mișcă spațiul sferic / asemenea inimii / din sine însuși spre margini. / [...] Dar mai înainte de toate, noi suntem semințele și ne pregătim / din noi înșine să ne azvârlim în altceva / cu mult mai înalt, în altceva / care poartă numele primăverii... [...]”
(din „A unsprezecea elegie”, de Nichita Stănescu)

Doru Mucea

An inea noastră față de sat se simte o polarizare, ale cărei extreme sunt reprezentate de nostalgia unui idilic trecut pastoral preponderent imaginar, obsedați de „mijloace practice” de restaurare, și obtuzi revizionisti ai unei presupuse foste „pactizări” cu niște tradiții pe care acum, de prohodul satului, le-am putea, în sfârșit, declara „păgâne” și „dualiste”, fără riscul de a mai leza pe cineva. Astăzi există teologi care susțin, fără a indica cercetări empirice, că țărani ar crede în zmei. Unde este însă și un părinte precum Simeon Florea Marian, sau care sunt teologii care receptează opera acestui academician? În altă ordine de idei, mai profundă: Va mai ține laolaltă satul, ca fond sufletesc românesc, arterele noastre spirituale, destinate primirii Sângelui Mântuitorului?

De curând, la o întâlnire academică, prezența celui duh stăniloan iubitor dar sobru, realist și documentat istoric, care spunea că „spiritualitatea poporului român este imprimată de Ortodoxie”¹ și că „i-am dat o pecete proprie, o pecete românească creștinismului”, a părut limitată la o minoritate cu nume precum cele al părintelui Prof. Vasile Vlad, al doamnei Mihaela Jurcan și încă ale câtorva din învățătorii noștri. Polarizarea indicată, chiar dacă nimeni nu întrușchipează acele extreme, trebuie evitată. Evitarea se poate realiza amintindu-ne că vasta majoritate a eroilor și personalităților acestei țări (din lat. „terra”) au fost fiii de țărani, că oricui (chiar și satului) i se cuvine respect după trecerea sa la Domnul și mai ales că ar trebui, în general, să punem la fel de „mult preț pe iubire, pe blândețe, pe bunătate, pe valorile Treimii”², ca și părintele dogmaticii române. Rândurile de față invită culegerea câtorva spice („de sămânță” pentru ogoarele inimilor românești, azi deseori lăsate nelucrate) din lanul de rosturi strănse de părintele Stăniloae ca într-o luminoasă coajă de nucă într-o convorbire purtată în 1993 cu un grup de tineri brașoveni³.

În fața exodului rural care seamănă bazinului hidrografic al Dunării văzut în direcție inversă, și care se traduce în absenteism politic și în vânzarea țării, trebuie, desigur, să rămânem lucizi. Dar să nu uităm că dacă „pe de o parte avem luciditatea aceasta latină, cum nu o au slavii, [...] avem pe de altă parte un sentiment al tainei, cum nu-l au nici francezii, nici spaniolii sau italienii” – să nu uităm „respectul pentru cei ce au fost, că lucrurile cele mai minunate le-am moștenit din trecut, de la generațiile trecute: lucrurile spirituale, spiritualitatea”.

Care este motorul sensibilității față de Taină? Credința. Despre trăirea ei, a „adevărutei științe”, cum o numea Stăniloae, orice conferință nu poate altfel decât să rămână, de fapt, mută: Forma ei adevărată o articulează dogmatica Bisericii conlucrând cu Dumnezeu, iar de răspândit o răspândește numai El, în dialog cu fiecare om. În timp ce azi se vorbește așa de mult despre importanța credinței – și așa de puțin despre dreapta credință –, se uită, totodată, că precum dreapta credință, la fel și falsele credințe (luminate insuficient de

raționalitatea Revelației depline, sau chiar potrivnice acesteia) sunt susținute de aceleași resorturi interioare ale spiritualității, respectiv de temeul lor – de temeul iubirii. Ține de bun simț să se vorbească de o gradualitate a apropierei altor comunități de Revelația deplină a Sfintei noastre Tradiții, și felul în care părintele Stăniloae a făcut-o este celebru. Dar nu acesta este accentul în cele ce se doresc vădite în rândurile de aici. Aici, accentul va fi destinat resorturilor tocmai menționate și modurilor activării lor.

Trăirea drepte credințe are legi fixe, deformată în multe culturi ca urmare a înstrăinării de protoreligia adamică. O pădure de brazii nu este perfect dreaptă, dar legile adevăratei credințe (cf. Rm 2, 15) se înalță în inimile înaintașilor noștri oarbe ca brazii, chiar înainte ca aceștia să fie altoiți în trupul Cuvântului (cf. Iac 1,21) și vindecați de orbire. O spun experții consacrați, care ne invită la aprofundare. O spune și părintele Stăniloae, vorbind despre strămoșii noștri din Filippi, o spune și Eliade, ale cărui concluzii sunt consonante.

Ortodoxia a stins disputa exagerărilor antiintellectualiste și intelectualiste din Biserică prin întărirea rolului pozitiv al materiei (contestat de amândouă) și prin vădirea minții ca putere revărsată inimii de către Dumnezeu, în miezul sufletului. Învățătura despre așa-numita percepție noetică reprezintă moștenirea patristică despre modul în care omul duhovnicesc poate identifica rosturile semănate în întreaga Facere – acei λόγοι intrinseci ai tuturor făpturilor lăsate de Dumnezeu în lume. Accesul la viziunea naturii ca teofanie este deschis de Sfântul Botez, dar se știe că Tainele și efectul lor asupra noastră nu se lasă fixate rigid în timp, ele putând „începe” și „continua” independent de evenimentul ritual. Aceste aspecte

„de unde-a fugit toată durerea și întristarea”

te sunt importante deoarece întăresc posibilitatea dogmatică a prefigurării creștinismului la strămoșii noștri autohtoni, fundamentată de nenumărate observații științifice.

Într-adevăr, legile credinței se-ndreaptă înspre Cuvânt și împotriva gândirii magice. Ele impun trezvia dialogului cu Dumnezeu – fie cu prilejul mării Sale, fie cu cel al mulțumirii îndreptate Lui, fie cu cel al pocăinței sau al nenumăratelor rugăminti pe care omul i le adresează, așa cum arăta de curând într-o predică părintele Cătălin Pălimaru. Sobrietatea românească a acestui dialog e născută din buna „măsură” insuflată de Dumnezeu și din „rânduiala” cu rost. Cu toate că îl cunoștea mai bine chiar decât propria sa mamă, Mântuitorul nu a jelit ca bocitoarele fiul văduvei întâlnite pe drumul spre Ierusalim – în primul rând pentru că Mântuitorul nu este femeie. Dar El a lacrimat, totuși, pentru moartea tânărului, înainte de a-l învia. Ne putem oare sprijini pe vreun teme pentru a declara că tristețea pentru nefirescul morții și că sensibilizarea în fața lui trebuie „depășite” azi, din perspectivă creștină? Ce afront poate aduce Evangheliei faptul că, în fosta sa ogradă (dacă a avut vreuna), sicriul unuia din ultimii noștri ciobani este pus în mijlocul unei turme de oi înstruțate cu bancnote (sau odinioară cu alte lucruri care prin valoarea lor subliniau „sfințenia” acestui animal dat omului de către Dumnezeu, aidoma „sfințeniei” albinei)? Ce afront poate aduce Evangheliei că în alaiul său funerar răsună buciul într-un mod „sinistru”, când nu deranjează nici o slujbă?

Ce afront aduc Bisericii tradițiile în care creștinismul a crescut într-un mod organic, într-un mod care ne poate spune mai multe despre noi înșine decât ne poate dovedi știința exactă? Oare vom repudia și doina, acum că e răposată? Oare pentru cât timp vom mai ști noi, cei care am descoperit că binecuvântarea holdelor de

Rusalii azi „nu mai are rost”, să credem ceea ce rost-im când cerem ca Voia Domnului să fie „precum în cer, așa și pe pământ”, sau că darurile muncii noastre sunt prefăcute în „Însuși preacurat Trupul” Hristosului lui Dumnezeu și în „Însuși scump Sângele” Său? Dacă nu vom mai pune preț pe blândețe față de credința satului, resorturile care au fost mișcate în noi, ori de câte ori Dumnezeu ne-a vorbit, se vor înțepeni și vor muri pietrificate.

Gândirea simbolică nu e gândire magică, iar refugiul gândirii magice nu sunt datinile românești. Refugiul gândirii magice este asigurat, pe de o parte, de inovațiile liturgice locale și/sau tolerarea de către cler a unor subtile idolatrii – de la îngenuncherea la ieșirea cu darurile și atingerea lor de capetele credincioșilor, până la anumite exagerări în raportarea față de sfintele moaște (cf. Iuda 1, 9; Dt 34, 6). Pe de altă parte, el este asigurat de convingerea unor intelectuali creștini că „litera” tipicului este cea a unui rețetar care asigură o certă participare prin latura formală a îndeplinirii riguroase a unei practici rituale, sau mai ales prin ea.

Ca niciodată până acum, trebuie să facem unele distincții necesare. Începând din prispa Bisericii și până la ultimele colțuri ale comunităților noastre istorice, tradiția neamului își poate cere drepturile în mod legitim (nu și în diaspora, ea trebuind topită în noi Biserici ortodoxe naționale); pe când slujbele Bisericii întrușchipează Sfânta Tradiție și sunt desfășurate în spațiul dintre tindă și Altarul în care intră numai episcopul și preoții săi – iar de acolo până în toate locurile sfințite de ei. Iată principiul care normează întrepătrunderea tradițiilor încreștinate cu Tradiția Cerului.

Viața liturgică este constituită istoric și, fiindcă adăstă în timp, ea ar trebui să se orienteze permanent viu și elastic după Adevărul atemporal cu care Biserica întregă stă în dialog. Sinodul ecumenic, slujbele și posturile conferă solidaritatea întregii Biserici Celei Una. Cât timp ele nu sunt alterate prin interferența cu tradițiile popoarelor încreștinate, aceste tradiții pot doar îmbogăți lauda adusă lui Dumnezeu. Seara se lasă peste timpurile noastre. Parohiilor românești care urcă muntele lui Dumnezeu, datini le scapără-n cale. Au apucat să fie binecuvântate, har Domnului, să fie adică „aprobată oficial” de Biserică atâtea obiceiuri – să ne gândim doar la Moșii și la Sânzienele din calendarul ortodox român. Măcar pe acelea să nu le pierdem, adică să nu le uităm rostul, să nu le prefacem în muzeu. Trebuie făcută (încă) o distincție importantă între o

religie și mitologia populară. Ultima nu este altceva decât traducerea memoriei colective și a unor conținuturi din sub- sau supraconștientul colectiv într-un limbaj simbolic și adaptarea acestora structurilor și normelor religiei curente – în cazul nostru, Legii celei Noi, Adevărului Revelat.

Chiar uitate fiind la nivelul conștiinței, ca de continuatorii lui Adam, și stălcite de căderea firii, legile credinței adevărate – acele determinații date prin λόγοι intrinseci tuturor făpturilor și nouă, oamenilor, acele legi fixe, acele resorturi interioare spirituale – au fost dintotdeauna intuite, văzute de inimile curate. Iată forma unora din cele păstrate în neamul nostru, „la sa”: Binele nu poate fi decât personal; Binele te salvează dacă-l alegi; moartea nu este sfârșitul omului; moartea nu învinge iubirea; fapta oricui se repercutează asupra întregii lumi; făcând binele, omul sfințește locul (și cosmosul); lumea e un dar care cere chivernisire; soarele și bărbatul sunt făcuți în imaginea Lucrătorului care a făcut lumea; luna și femeia sunt întrușchipări ale receptivității – și lista continuă până la adevărurile cunoscute doar de sfinți, dar „trăite” implicit de toată zidirea, inclusiv de apa care trece și de pietrele care rămân. Alterările sau negările acestor conținuturi duc la credințe și iubiri false. Exprimările lor biblice împreună cu articularele lor dogmatice, la Adevărul Revelat.

Principalul adevăr intuibil de om chiar înaintea Botezului este că Zidirea lui Dumnezeu e, în întregimea ei, o Taină. Acest „duh răsăritean, de taină se vede în toate cuvintele noastre”, afirma părintele Stăniloae în același loc. Duhul nostru de taină se arată pe-atât mai clar după Botezul țărănilor protoromâni, în transfigurarea sârbătorilor lor de peste an. El se vede în limba noastră înființată de limba liturgică, cum ține să sublinieze Stăniloae exemplificând, apoi

¹ Toate citatele sunt din Răzvan CODRESCU, 'O convorbire cu părintele Stăniloae' [1993], <https://razvan-codrescu.blogspot.com/2017/06/o-convorbire-cu-parintele-staniloae.html> (accesat la 06.11.2019).

² Ibidem, a se vedea nota 1.

³ A se vedea nota 1.

continuând astfel: „La noi este o luminozitate în poporul nostru, e o cuvânt, e o delicatețe, o blîndețe, o bunătate, o generozitate, o căldură, o curăție, sînt niște virtuți... Noi vorbim foarte mult de lumină, noi zicem și lumii lumină; lume de la lumină [lat. *lumen*]... noi avem niște adîncimi foarte clare, niște adîncimi luminoase, lumina e adîncimea noastră... Basmele, iarăși; e-afîta bunătate, afîta lumină în ele... Avem colindele, doinele sau dorul [...] Eu am scris în *Reflecții despre spiritualitatea poporului român*... Ce frumos, ce grație și seriozitate [există în acest popor]: ce minunat era portul fetelor de la sate! Și în același timp – cît de serios! Sînt încheiate la gît; și ce cuvioase sînt jocurile de perechi... cîtă grație!”

Spiritualitatea poporului român este imprimată de Ortodoxie. Tradițiile noastre sunt imprimate de Duhul creștinismului. Ele a(vea) u viața lor; nu sunt imprimate de litera care ucide. În orice studiu miza este cea mai importantă. Gîndirea simbolică nu este o gîndire „murdară”. În nici o cercetare ortodoxă miza nu poate fi purismul obtuz. Vorba unui Sfânt care era foarte iubit în popor, nu trebuie iscodită „locuința” lui Dumnezeu, ci trebuie căutat El însuși – în caz că mai dorim să facem români din copii noștri citindu-le basme, și în caz că mai dorim ca aceștia să poată înțelege că nici Eminescu, nici Brîncuși, nici Stănescu, nici Bartók, nici Enescu, nici atîția alții nu ar fi putut exista fără satul român.

Acestui sat român al spiritului nostru îi corespunde un sat universal în spiritul întregii omeniri, indicat de ectenia pentru morți prin acel „loc cu verdeață” (ἐν τόπω χλοερά), de unde a fugit toată durerea, întristarea și suspinarea. El dovedește că satul nu a murit odată cu Abel și cu nouitatea grăbită, adusă de orașele lui Cain (în urma crimei căruia pămîntul s-a înnegrit, spuneau țărani noștri), și că Ierusalimul Ceresc este „oraș” doar în sens strict metaforic. Vârful de lance al creștinismului, din pricina căruia Dumnezeu mai ține lumea, sunt sfinții contemporani, cei din codrii și pustiuri, cei ajutați în taină de câțiva țărani. La sfârșit, cosmosul pregătit pentru locașul ceresc va fi adunat ținut fiind de aceste colțuri a le umanității.

La aceeași întâlnire academică amintită la început, părintele ieromonah Serafim Crucianu a vorbit despre 40 de sate (existente și sănătoase), toate întemeiate în jurul Ceahlăului de către comunități monastice (din care au rămas 15). Acele sate pot ajunge în cer prin dialogul cu Dumnezeu, ca și altele din Maramureșul poeziei sau din Oltenia călușului. În cer, acele sate pot deveni 40 de mucenici, sau 40 de mănăstiri - cu tot cu femei, cu copii și cu 70 de ori câte 12 coșuri de firmituri ale veseliei lor pentru rodul de grâu, de vin și de untdelemn ce se va înmulți.

Cine nu a citit basme cu inima deschisă înspre Dumnezeu va vedea nu doar în poveștile despre Sisoe și Avestița, Fărtat și Nefărtat dualisme asiro-babiloniene, ci chiar și în mitul Meșterului Manole sau în balade precum „Soarele și luna”. O va declara pe Ileana Cosânzeana cu siguranță „mască” a zeiței Diana, în loc să o vadă ca fiică română a Sfintei Fecioare, așezată în grădina ei, și va vedea în acel sacrificiu o înduplecare satanică, în locul unei anticipări a Jertfei hristice. Alți autori înstrăinați de esența basmului vor imputa poate satului lipsă de „reflecție” în asumarea creștinismului. Acestea toate se întîmplă din pricina unei alte lipse, reale – cea a vocației multora din intelectualii contemporani în reconstituirea gîndirii simbolice românești, a opozițiilor ei mereu sublimabile prin absolutul și organicul refuz românesc față de răul radical, refuz provenit din optimismul nostru funciar, de experți ai supraviețuirii. Celor interesați, Eliade le oferă cea mai bună inițiere atît în relația unor anumite conținuturi doctrinare cu geografia și cu veacul, cît și în procesul degradării formelor religioase complexe, în rolul sincretismului și în diferențierea între mit și legendă, dogmatică și folclor. Unii precum Mircea Vulcănescu, Vasile Băncilă, Ernest Bernea, Constantin Virgil Gheorghiu, Ovidiu Papadima, Ion Aurel Pop, și mulți alții ca Irina Bazon pot ajuta apoi limpezirea adevăratelor accente ale perenei culturi creștine românești.

Din cuvintele părintelui Stăniloae (care îl elogia îndeosebi pe Mircea Vulcănescu), adunate în convorbirea cu tinerii brașoveni, următoarele își revendică astăzi în mod deosebit ecoul, într-o țară în care mediile sugerează că din intelectualii creștini doar neoconservatorii mai există, și în care majoritatea județelor se pregătesc de înmormântarea propriilor sate: „Intelectualitatea noastră a întors spatele credinței poporului, e poate cea mai îndiferentă intelectualitate față de părinții noștri. Trebuie să sffîrim cu aceasta, trebuie să avem o altă intelectualitate. Trebuie să ne apropiem de spiritualitatea neamului nostru. Din păcate, au distrus satele [...]. Asta au voit, să distrugă spiritualitatea românească, creștinismul românesc. Cred că ar trebui să încreștinăm și orașele astea. Fiecare în jurul lui să facă ceva: înfii să se creeze o solidaritate creștină ortodoxă a tineretului; să se pornească cu scrisul, și în vorbire, în altare. Mai sînt sate în anumite părți unde se mai poate vedea acea delicatețe, blîndețe, bunătate, comunicabilitate, căldură, curăție”⁴.

⁴ *Ibidem*, a se vedea nota 1.

Protoiereul Alexie Toth – sfântul emigranților

Arhim. Benedict Vesa

redința este un dar, o putere și un far călăuzitor, dar este și o căutare permanentă. Ceea ce înseamnă că are un dublu caracter, pe de o parte, este ceva stabil, fix și sigur, iar, pe de altă parte, are o înfățișare mișcătoare, în sensul unei neliniști, cercetări sau chiar provocări. Cele două forme îl exprimă pe om ca fiind căutător, mișcător, și, până la urmă, vie. Pe aceeași linie, credința este o constantă a vieții, în general, și a celei religioase, în special, fără de care nu se poate înțelege existența omului. Nu se referă doar la segmente din viața lui, ci se asociază permanent itinerariului său personal și îl exprimă în conținutul vieții sale. Se unește cu viața pe principiul „credința noastră este viața noastră”.

Pentru Protoiereul Alexie Toth, credința a fost un dar și o luminoasă căutare. Parcursul său biografic l-aș asocia cu o căutare a credinței, a ortodoxiei, în fireasca sa așezare, ca expresie a vieții care-l reflectă și-l reprezintă pe om în forma lui originală, în planul lui Dumnezeu și în „destinul” pe care i l-a oferit. Drumul către ortodoxie și trăirea credinței se suprapun cu viața sa în formă misionară. Când îl găsești pe Dumnezeu de aproape, inima se aprinde, pe modelul întâlnirii tainice a Apostolului Filip cu Domnul sau a celor doi ucenici în drum spre Emaus. Iar focul lăuntric îi aprinde și pe ceilalți, întâlnirea personală generând o evanghelie pentru contemporani, în sensul etimologic al cuvîntului ca veste bună. Chemarea „Vino și vezi” devine cuvînt plin de „Duh și de viață” și totodată chemare irezistibilă pentru mulți dintre cei care se găsesc fie la răspântii, fie într-o siguranță moartă, fie pe drumuri lăturalnice. Direcția este de acum clară – ortodoxia credinței și a vieții.

Părintele Alexie Toth exprimă această călătorie personală în termeni limpezi: „M-am hotărât să fac ceva ce purtasem vreme îndelungată în inima mea: adică să devin ortodox. Dar cum se putea săvârși aceasta? Trebuia să fiu foarte prudent. Nefericita Uniție, izvorul declinului nostru și al tuturor relelor, se înfiripase printre oamenii noștri de prea mult timp. Purtaşem deja acel jug pe umerii noștri timp de 250 de ani. M-am rugat fierbinte lui Dumnezeu să-mi dea putere să limpezesc toate aceste lucruri parohienilor mei lipsiți de lumină”.

Părintele Alexie Toth se naște în ziua de 18 martie 1854 în satul Kobylnice, în apropiere de Epeyis, Ungaria (Slovenia de azi), într-o familie sacerdotală greco-catolică, preotul George și preoteasa Cecilia Toth, alături de alți doi frați, Nicolae, cel care va deveni episcop, și o soră Iuliana, mama memorandistului de mai târziu Vasile Lucaciu. Primește o educație teologică serioasă în școli latine sau bizantine ce culminează cu doctoratul în Teologie la Universitatea din Prešov. Se căsătorește cu Rozalia Mihalici în 1878 și în același an va fi hirotonit preot de către fratele său, Episcopul Nicolae Toth din Eparhia de Prešov. Doi ani slujește ca preot paroh în această eparhie, apoi este numit cancelar eparhial. La scurt timp, atît soția, cît și unicul său copil, trec la Domnul. În 1881 devine director al seminarului Teologic din Prešov, predând Dreptul Canonic și Istoria Bisericii pe o durată de opt ani. Era un dascăl educat, cunoscând limbile rusă, maghiară, germană, engleză și latină.

O nouă etapă în viața sa se deschide în 1889, când ajunge în Statele Unite ale Americii ca misionar pentru creștinii imigranți proveniți din zona munților Carpați – carpatoruși, ungro-ruși, galițieni și ruțeni, foști ortodocși, uniți cu Roma sub presiunea Imperiului Austro-Ungar. Va slui în Biserica „Sfânta Maria” din Minneapolis. Statutul acestor creștini în America era unul destul de incert, însoțit de diverse polemici sau chiar conflicte cu ierarhia latină. Era o luptă de menținere a specificului bizantin într-o lume

catolică latină cu priviri exclusiviste. Preotul Alexie însuși a fost primit cu rezerve de episcopul latin al locului, John Ireland. Prezența unor catolici bizantini, căsătoriți și cu un alt ritual decât cel latin, părea exotic și, pe alocuri, periculos. La acest aspect se adăugau și probleme de natură jurisdicțională în sensul posibilității stabilirii unei organizații episcopale bizantine în paralel cu cea latină, lucru care s-a întîmplat ulterior.

În acest context trăiește acea „schimbare de macaz” esențială din existența sa pămîntească, care îi va aduce așezarea firească. Era momentul vieții sale de (re)venire întru ale sale. Momentul de întoarcere era rezultatul unei îndelungate neliniști și căutări. Era timpul de limpezire personală, dar și colectivă, rezervată atît prezentului, cît și retrospectivă, sumativă și reparatorie. Revenirea la ortodoxie însemna întoarcerea la origini, lecturată atît religios, cît și etnic. Însemna regăsirea de sine.

În acest context, i se adresează episcopului ortodox Vladimir de la San Francisco, iar, în Duminica Ortodoxiei a anului 1891, Părintele Alexie împreună cu enoriașii săi, în număr de peste 360, sunt primiți în Biserica Ortodoxă, Eparhia de Alaska și Insulele Aleutine. Unii au văzut în această schimbare „un act de neascultare”, însă pentru ei însemna „întoarcere acasă”². Pentru acuzații, Părintele Alexie Toth devenea „un renegat”, însă mulți dintre ei îl vor urma mai târziu, îmbrățișînd credința ortodoxă.

După acest moment se mută la Wilkes-Barre, zona unde se aflau cei mai mulți imigranți carpatoruțeni. Acolo desfășoară o lucrare consistentă de „evangelizare” între cei de un neam și de o credință cu el. Publică un catehism cu titlu sugestiv „Unde trebuie căutat adevărul”, insistînd pe necesitatea întoarcerii la credința ortodoxă. Convertirea sa a fost una firească, deși nu lipsită de un zbcium prelungit. Tocmai de aceea a avut și efecte colective impresionante. Asemeni Apostolilor, predică firescul ortodoxiei și mulți sunt cei care îi primesc cuvîntul. Până la sfârșitul vieții sale peste 20 de mii de credincioși greco-catolici revin în Biserica Ortodoxă³. „Acesta a îndreptat și a întors pe poporul său” (Sirah 49, 2) este versetul ales pentru a descrie personalitatea și lucrarea sa apostolică.

A fost ridicat la rangul de protoiereu stavrofor pe linie bisericească, la care se adaugă Ordinul „Sfânta Ana” din partea Țarului Nicolae al III-lea și ordinele Sfântului Vladimir și Sfântului Alexandru Nevski din partea Sfântului Arhiepiscop Tihon al Americii de Nord. Trece la Domnul în ziua de 7 mai 1909, care va deveni și ziua sa de prăznuire, și va fi înmormântat la Mănăstirea Sfântului Tihon din South Canaan, Pennsylvania. În anul 1994 a fost trecut în rândul Sfinților de către Sinodul Bisericii Ortodoxe din America (OCA) fiind numit „mărturisitor și apărător al Ortodoxiei în America”. De asemenea este recunoscut drept „protector al emigranților” pentru grija pe care le-a acordat-o în timpul vieții sale, dar și prin mijlocirile sale tainice de după moarte.

Într-o lume așezată sub semnul relativului, chipul Protopopului Alexie Toth îndeamnă, chemă și cinstește viața până la esențializare. Pornind de la exemplul său, credința se dovedește a fi altceva decât o anexă, un act negociabil sau o realitate parțială, subordonată timpului și conjuncturală. Credința se revelează aici drept o chestiune de maximă seriozitate, care celebrează viața, o clarifică și o ridică la valoarea sa originală. Și, până la urmă, tot ea este și cea care îl definește pe om așezându-l mai sus sau mai jos în „ierarhia duhovnicească” – „suntem atît cît credem” (puterea credinței), iar arhitectura noastră lăuntrică și viața care o însoțește sunt determinate de felul (conținutul credinței) în care credem. **Ortodoxia este viața noastră**. De aceea, nu noi o alegem, ci ea ne invită, ne cuprinde, ne învâluie, ne copleșește și ne conduce la „o viață din belșug”. Ortodoxia este o chemare, este o devenire, dar este și o împlinire...

² Cf. „Fra. Alexi Toth, Bishop John Ireland and the garce of Reconciliation”, (<https://www.catholicworldreport.com/2016/05/18/fr-alexis-toth-bishop-john-ireland-and-the-grace-of-reconciliation/>, 29.11.2019).

³ Cf. Athanasius B. Pekar, OSBM, *Our Past and Present: Historical Outlines of the Byzantine Ruthenian Metropolitan Province* (Pittsburgh: Byzantine Seminary Press, 1974), p. 39-40.

⁴ *Portrete de sfinți americani*, Editura Anestis, 2008, p. 61-62.

Smartphonul, Internetul și Crăciunul

Pr. lect. univ. Liviu Vidican-Manci

Nășterea Domnului vine cu multă bucurie pentru creștinii credincioși. E sărbătoarea darurilor, a generozității, a timpului petrecut în familie. Pentru cei care au copii și nepoți, încă suficient de mici pentru a se arăta încântați de cadouri, bucuria e îndoită. Pentru școlari e timp de vacanță, de liniștire după un semestru extrem de complicat, scurt și solicitant. Cei mai norocoși dintre ei au plănuțit concediul cu părinții, la munte sau la țară, ceilalți nu au niciun plan concret. Cel mai probabil își doresc să stea și să se relaxeze, să oprească timpul și să uite de tot ce îi poate împovăra.

Dacă pentru prima categorie lucrurile se anunță clare, pentru a doua m-aș arăta mai îngrijorat. Cum să se relaxeze? Cum să se recreze? De multă vreme nu mai e un lux ca adolescentul român, să nu mai vorbim de student și tânăr în general, să-și permită un telefon inteligent, mai mult sau mai puțin scump. Companiile de IT au gândit programele care să ruleze cu generozitate și, mai mult decât orice, să aibă acces la Internet. Acest acces nelimitat la Internet stă sub complexul joc al luminii și umbrelor. În acest scurt articol aș insista mai mult pe zonele întunecate, încercând la final câteva linii practice.

În toamna lui 2018, în revista *Outside*, Josh Laskin,

semna un articol intitulat „The Tech Generation Goes to Wilderness Therapy”. Articolul atrăgea atenția societății americane asupra unui mod de vindecare a tinerilor dependenți de jocuri, social media (Facebook, Instagram, Twitter etc.), de tehnologie în general, prin scoaterea lor în natură. Tot din acest articol aflăm că în ediția a 11-a a *Journal of International Classification of Diseases*, a fost introdusă o nouă boală psihică, „gaming disorder”. Cu alte cuvinte, tânărul american era atenționat asupra potențialelor pericole ascunse în oferta bogată de jocuri și programe care rulează pe computere și smartphonuri. Întrebarea pe care mi-am pus-o în mod firesc și sincer a fost următoarea: este această problemă doar a americanilor sau și a tinerilor români?

Nu avem statistici pe care să ne bazăm pentru a spune cu tărie că avem această problemă, dar o simțim. Aș zice că ne paște o adevărată epidemie de boli și dezechilibre psihice, dacă nu suntem atenți. Acum, cât de nocivă poate fi tehnologia o poate spune fiecare în parte, funcție de cum se simte afectat de ea. Pentru tineri și mai ales pentru copii, nu încapă niciun dubiu: poate fi fatală. Din datele oferite de psihiatrul Manfred Spitzer, copiii expuși de foarte mici la tehnologie, cu precădere la ecranul tabletelor și al telefoanelor inteligente prezintă un risc ridicat de îmbolnăvire. Un copil pus în fața smartphonului între 6 luni și 3 ani va avea probleme de limbaj, va vorbi mai greu; între 3 și 8 ani va dezvolta forme mai mult sau mai ușoare de ADHD (deficit de atenție); între 8 și 12 ani va deveni dezordonat, împrăștiat,

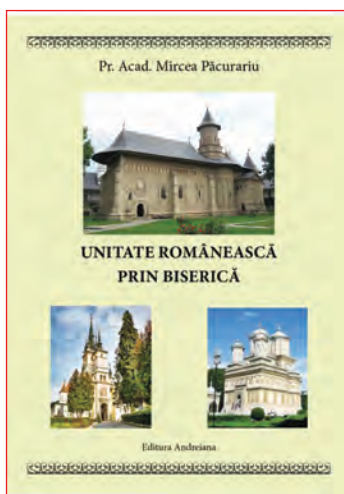
atât în purtarea de zi cu zi cât și în idei. Cercetătorul german atrage atenția asupra faptului că un creier neducat prin carte, ci prin „smartphone”, în primii 25 de ani de viață, va duce cu siguranță foarte devreme la demență. Pentru copiii expuși fără măsură la „oglinzile negre” apare riscul demenței digitale: o maladie a omului modern, o manifestare a creierului educat să fie leș, să primească totul de-a gata.

Sărbătorile de Crăciun sunt, așa cum spuneam la început, un prilej excelent de relaxare. Mulți părinți consideră îndreptățită petrecerea timpului copilului în fața computerului și a televizorului, ba o văd ca pe un confort personal. Datele pe care le-am oferit mai sus pot fi susținute de studii nenumărate, dar nu e locul și nici spațiul aici să le oferim. Cert este că suntem în fața unei alarme trase de comunitatea oamenilor de știință, a psihologilor și medicilor în primul rând și, de ce nu, a preoților, mai nou.

Și atunci ce facem? Ne împotrivim tehnologiei precum odinioară ludiții din epoca industrializării? Sau, mai bine, îmbrățișăm cu încredere tot ce ne oferă noile tehnologii și le considerăm apriori instrumente de dezvoltare și creștere a inteligenței copiilor noștri? E limpede că avem nevoie de un echilibru. Doar că de acest echilibru sunt capabili adulții, mai puțin copiii. Echilibrul celor din urmă îl va da cu siguranță un set de reguli stabilite de adult.

În încheierea acestui articol voi oferi, inspirându-mă din lucrări de specialitate, câteva sfaturi care ar putea fi de ajutor pentru petrecerea timpului liber:

1. În zilele de sărbătoare mergeți împreună la biserică, iar seara și dimineața rugați-vă cu copiii dumneavoastră;
2. Nu vă lăsați copilul mai mult de o oră pe zi să se joace pe computer sau smartphone, dăunează grav sufletului și minții;
3. Întrebați-vă copilul ce-l pasionează în lucrul pe calculator și ce conținuturi on-line preferă pentru a ști de ce să-l feriți;
4. Duceți-vă copilul, dacă e posibil, la țară și încurajați-l să petreacă cât mai mult timp în aer liber;
5. Învățați pe copil că o carte poate fi mai valoroasă decât o tabletă sau un telefon inteligent;
6. Dacă tot e Crăciun și vrea pe YouTube, indicați-i câteva colinde tradiționale și ascultați-le împreună;
7. Nu uitați, faptul că poate sta ore în șir în fața electronicelor nu-l face mai deștept, ci mai fragil intelectual. ❏

Pr. Acad. Mircea Păcurariu, *Unitate românească prin Biserică*, Editura Andreiana, Sibiu, 2018, 383 p.

An de an la 1 decembrie sărbătorim, după conștiință, voință și puțință, ziua noastră națională. Centenarul Marii Uniri, prăznuit anul trecut, ne-a arătat fără doar și poate modul și felul în care ne raportăm atât personal și sentimental, cât și instituțional și oficial la sărbătoarea noastră națională. Din fericire, Biserica noastră, prin cler și popor, a dovedit că este deasupra vremilor și a scăderilor oamenilor politici marcând solemn la nivelul patriarhiei,

eparhiilor, protopopiatelor, mănăstirilor și parohiilor, din țară și din afara ei, centenarul în mod festiv, liturgic, cultural și științific printr-o mulțime de evenimente de o mare varietate. Și este firesc că s-a întâmplat astfel, deoarece Biserica a dovedit încă o dată că nu suferă de amnezie, ca și unele medii politice și culturale, ci este deplin conștientă de rolul ei național în societatea contemporană, dar totodată datoră față de cultivarea propriei memorii istorice.

Între numeroasele apariții editoriale semnate de clerici și laici, de universitari, animatori culturali, diletanți și diverși pasionați de istorie, volumul „Unitate românească prin Biserică”, semnat de părintele academician Mircea Păcurariu de la Sibiu, se distinge prin seriozitatea abordării și extensia temporală a temei discutate. După cum aflăm din „cuvântul autorului”, lucrarea este o reeditare a tezei sale de doctorat, susținută în anul 1968. Restructurată și adusă la zi prin informația bibliografică, cartea se dorește a sluji unei aduceri aminte a tuturor celor ce au contribuit la menținerea conștiinței de unitate românească și la realizarea actului memorabil de la 1 Decembrie 1918. Părintele magistru ne atrage atenția, așadar, încă dintru început, că „veacuri de-a rândul, ierarhii, preoții, călugării, profesorii de teologie, copiii de manuscrise, tipografii, zugravii de biserică au fost în fruntea acțiunii de afirmare și consolidare a unității spirituale și culturale românești. Așa se face că și în anul 1918 Biserica – prin slujitorii ei – a fost alături de patrioții timpului, militând pentru unirea românilor de pe ambele versanți ai Carpaților și de pe ambele maluri ale Prutului într-o singură țară.” Totodată, este subliniată actualitatea subiectului mai ales acum „când atâția contestatari neagă rolul Bisericii în viața neamului nostru”, datorită profesorilor de teologie și a tuturor slujitorilor Bisericii fiind aceea de a arăta, în mod competent și credibil, „rolul ei în viața poporului român și a realizării unității lui” (p. 7). Așadar, dacă în urmă cu o jumătate de secol lucrarea aceasta a fost întocmită pentru obținerea doctoratului în teologie, acum ea este reeditată într-o formă revizuită pentru a oferi un răspuns clar, fundamentat pe o cercetare științifică de-o viață, în chestiunea contribuției decisive a Bisericii Ortodoxe Române la coagularea poporului român ca națiune și la realizarea unității politice, zidită pe unitatea de limbă, de credință și de cultură a românilor trăitori până în secolele XIX-XX în entități politice distincte. Efortul și intenția părintelui academician Mircea Păcurariu sunt laudabile și îl așează pe magistrul ardelean în linia tradiției școlii istorice românești din secolul trecut și în descendența unor personalități de frunte ale istoriografiei autohtone, precum Nicolae Iorga și Ioan Lupaș.

Volumul se deschide cu prefața mitropolitului Laurențiu Streza al Ardealului, urmat de cuvântul părintelui Păcurariu, ambele explicând și contextualizând apariția cărții în anul centenarului Marii Uniri. După o listă de abrevieri și introducerea amplă a autorului, cartea are următoarea structură: Cap. I. „Unitatea spirituală și culturală între Biserica Ortodoxă din Transilvania și ierarhii și domnitorii de peste munți”; Cap. II. „Schimburi culturale-bisericești între românii din Transilvania și cei de dincolo de Carpați”; Cap. III. „Cărturari români precursori ai unității naționale”; Cap. IV. „Contribuția Țării Românești și a Moldovei la apărarea Ortodoxiei în Transilvania”; Cap. V. „Ajutoare materiale acordate de Țara Românească și Moldova Bisericii Ortodoxe Române din Transilvania”; Cap. VI. „Unitatea românească în secolul al XIX-lea până în 1918”. Urmează câteva concluzii, bibliografia, două rezumate în limbile franceză și engleză, și Indici de persoane, locuri și lucrări, care facilitează accesarea rapidă a unor anumite informații căutate de cititori.

Bine documentată și ușor de parcurs, cartea de față ar trebui să nu lipsească din biblioteca fiecărui preot preocupat nu numai de istoria Bisericii pe care o slujește și a neamului din care a odrăslit, ci mai ales conștient de misiunea și responsabilitatea pe care o are pentru edificarea culturală și națională a credincioșilor săi de astăzi și de mâine, păstrând și cultivând în acest fel darul unității naționale și de credință moștenite de la înaintași.

Dr. Mircea-Gheorghe Abrudan ❏

Jurnal (februarie-martie, 1996)

Dr. Nicoleta Palimaru

11 Februarie 1996

După vecernie, am fost la maica Galineea și am primit amândouă de la IPS Bartolomeu binecuvântare arhierescă pentru intrarea în Postul Mare. Este emoționant ritualul binecuvântării și al iertării, de o intimitate covârșitoare: o metanie și reciproca iertare. Părintele spunea că, pentru el, postul e abținerea, în primul rând, de la fapte rele. Au fost mici discuții duhovnicești.

10 martie 1996

Am fost la maica Galineea. Pe terasă se plimba ritmat, ca într-un tablou al lui Van Gogh, IPS Bartolomeu. Mi-a vorbit despre antologia de versuri care e pe cale să apară la editura Dacia, cu un studiu al profesorului Liviu Petrescu, despre poezia religioasă.

„Toate poeziile au pentru mine o semnificație aparte. Le cunosc sentimentul cu care le-am scris, de ce le-am scris, la cine m-am gândit când le-am scris”, a spus părintele.

„Am și eu sentimentale mele. Țin la lucruri”, a mai spus IPS Bartolomeu, referindu-se la o

vază oferită de trupa de actori din Turda. Apoi a continuat: „Poezia *Facere* are o mare importanță pentru mine. A fost scrisă în închisoare. Patru ani a stat în memorie. Din 1960 până în 1964. Eram în celulă cu doctorul Pânzaru, căruia i-am spus-o. Eram duși de la Jilava la Pitești. Am stat zece zile în lanțuri. Cosmogonia este o poezie creștină. A lui Eminescu nu e creștină, nici a lui Voiculescu”.

În momentul discuției voiam să-mi notez aceste mărturii directe, aceste nuanțe de sociologie literară, pentru a nu omite nimic.

La întrebarea mea dacă acum mai scrie versuri, părintele mi-a răspuns: „Acum nu. Toată cariera mea literară a fost o pregătire pentru munca la Biblie”.

La plecarea, a accentuat: „O carte pe care nu o citești la timp, nu o mai citești niciodată”.

17 martie 1996

Aseară am citit câteva pagini din Noul Testament diortosit de IPS Bartolomeu și am meditat la câteva versete:

Matei 26, 40: „Și a venit la ucenici și i-a găsit dormind și i-a zis lui Petru: «Așa un ceas n-ați fost în stare să privegheați împreună cu Mine!»;

Matei 9, 15: „Și Iisus le-a zis: «Pot oare nuntașii să se întristeze câtă vreme mirele este cu ei?»”.

18 martie 1996

La ora 18 m-am dus la IPS Bartolomeu cu un buchet de frezii, de ziua lui. M-a întâmpinat cu delicatețe: „Vreau ca la mine oamenii să vină cu inima, nu cu flori”. Își extrăgea din diferite reviste și ziare articole, pe care și le ordona apoi în dosare.

În timp ce-și plimba mâinile pe paginile revistelor cu un instrument special, l-am privit îndelung: 75 de ani!

Mi-a spus că s-a dus la Vâlcea să-și întâlnească părinții, și în acel moment a simțit că moartea nu există, că este cu ei în comuniune.

Mi-a arătat coșul cu flori pe care l-a primit de la președintele Ion Iliescu.

M-a întrebat ce fac eu și i-am răspuns că merg la cursuri, la Teologie și la Litere, citesc și fișez.

Mi-a mai spus că s-a cuminecat azi în altar și a subliniat semnificația cuvântului „euharistie”, „a mulțumi”. Să-I mulțumim lui Hristos. Era atât de intimă mărturia lui, ca și cum mi-ar fi împărtășit ceva din trăirea în lumina lui Hristos.

M-a binecuvântat și am plecat gândindu-mă la cuvintele și stările împărtășite. ❀

Sinaxă monahală în Mitropolia Clujului, Maramureșului și Sălajului

Darius Echim

Da Mănăstirea „Mihai Vodă” din Turda, județul Cluj, a avut loc joi, 14 noiembrie 2019, sinaxa monahală, în cadrul căreia s-au întâlnit cei aproximativ 170 de stareți, starețe și duhovnici de la mănăstirile din cuprinsul Mitropoliei Clujului, Maramureșului și Sălajului. Lucrările sinaxei monahale s-au desfășurat în prezența a trei ierarhi din cadrul mitropoliei, sub președinția Înaltpreasfințitului Părinte Arhiepiscop și Mitropolit Andrei.

În deschiderea evenimentului, începând cu ora 8:00, Înaltpreasfințitul Părinte Andrei, Arhiepiscopul Vadului, Feleacului și Clujului și Mitropolitul Clujului, Maramureșului și Sălajului, a oficiat Sfânta Liturghie, în biserica mănăstirii, alături de Preasfințitul Părinte Petroniu, Episcopul Sălajului, Preasfințitul Părinte Timotei Sătmăreanul, Arhiepiscop-Vicar al Episcopiei Maramureșului și Sătmăreanului, înconjurați de un sobor de preoți și diaconi, printre care: arhimandritul Dumitru Cobzaru, exarhul mănăstirilor din Arhiepiscopia Vadului, Feleacului și Clujului, arhimandritul Macarie Motogna, exarhul mănăstirilor din Episcopia Maramureșului și Sătmăreanului, arhimandritul Mina Pletosu, exarhul mănăstirilor din Episcopia Sălajului, precum și alți stareți și duhovnici din cele trei eparhii.

După citirea pericopei evanghelice, Părintele Mitropolit Andrei a ținut un cuvânt de învățătură, în cadrul căruia a vorbit despre lupta duhovnicească a călugărilor.

„Sfântul Pavel subliniază că există o luptă continuă între cel rău cu slugile lui și cei buni, care vor să facă voia Domnului”. Ierarhul a amintit că: „în 1959, când s-a dat decretul 410 împotriva călugărilor și unele mănăstiri au fost închise și mulți dintre călugării tineri dați afa-

ră, s-a argumentat că cinul monahal nu e de nici o trebuință, că oamenii tineri pierd vremea, lenevesc, fiind închiși în mănăstiri. Și tocmai în împrejurarea respectivă, fără să declare război împotriva stăpânirii, părintele Dumitru Stăniloae a scris un studiu intitulat «Sensul ascezei monahale». În acest studiu, după cum arată Părintele Mitropolit Andrei, părintele D. Stăniloae scria că: „nici pe departe călugărul sau călugărița să fie un om trândav, ci este un luptător, un cavaler în slujba Duhului Sfânt, pornit la luptă cu toate răutățile din lumea aceasta. [...] Și cele trei patimi care le generează pe celelalte sunt iubirea de plăcere, iubirea de avere și iubirea de mărire, iar împotriva lor călugărul își asumă trei voturi: împotriva iubirii de plăcere - fecioria, împotriva iubirii de avere - sărăcia, și împotriva iubirii de mărire - ascultarea. Zice părintele Stăniloae că monahul este luptătorul cel mai hotărât în slujba Duhului, este cavalerul eminent al Duhului Sfânt. El se lasă scris cu condeiul Duhului”.

De asemenea, ierarhul a amintit că, în lupta sa, călugărul are nevoie de bărbăție, a cărei expresie este asceza, cea care nu ucide, nu nimicește trupul, ci îl întărește: „Asceza nu este omorârea trupului, ci omorârea morții din noi”. La finalul cuvântului său de învățătură, Părintele Mitropolit Andrei a remarcat că „luptători ai duhului, împotriva relelor suntem noi, toți creștinii, și garda de onoare a Bisericii creștine, garda de luptă o constituie monahii, care, și lucrul acesta îl observăm, sunt din ce în ce mai puțini, dar mai sunt, și ne rugăm lui Dumnezeu ca izvorul lor să nu sece”.

În cadrul Sfintei Liturghii, Înaltpreasfințitul Andrei l-a hirotonit întru diacon pe teologul Gabriel Cristian Măhălean.

Răspunsurile liturgice au fost date de Corala preoților din Protopopiatul Turda, dirijată de preotul Sorin Dindelegan.

La finalul slujbei, Mitropolitul Clujului a acordat Ordinul „Mihai Vodă” pentru clerici exarhului mănăstirilor din Episcopia Maramureșului și Sătmăreanului, arhim. Macarie Motogna, și exarhului din Episcopia Sălajului, arhim. Mina Pletosu.

De la ora 10:00, în sala de ședințe a așezământului monahal, s-au desfășurat lucrările sinaxei, fiind prezidate de Părintele Mitropolit Andrei, care a adresat celor prezenți un cuvânt duhovnicesc. De asemenea, au luat cuvântul Preasfințitul Petroniu și Preasfințitul Timotei Sătmăreanul, care a transmis mesajul Preasfințitului Părinte Iustin, Episcopul Maramureșului și Sătmăreanului.

În cadrul întâlnirii, arhimandritul Samuel Cristea, duhovnicul Seminarului Teologic Ortodox din Cluj-Napoca, a ținut o prelegere, intitulată „Importanța lecturării Sfintei Scripturi de către monahi”.

La finalul prelegerii, mai mulți participanți au luat cuvântul cu privire la tema anunțată.

După aceea, au fost aduse la cunoștință ultimele hotărâri ale Sfântului Sinod în ceea ce privește buna rânduială și disciplină a vieții monahale, iar participanții au avut ocazia de a adresa întrebări celor trei ierarhi și de a dezbate împreună teme de actualitate din viața bisericească și monahală. Acestea au făcut referire la importanța citirii Sfintei Scripturi și la acțiuni misionare și filantropice în rândul semenilor.

De asemenea, moderatorul ședinței de lucru, părintele arhimandrit Dumitru Cobzaru, exarhul mănăstirilor din Arhiepiscopia Clujului, a făcut câteva anunțuri de ordin administrativ și a adresat un gând bun.

Întâlnirile monahale la nivel mitropolitan au loc, potrivit statutului de organizare al Bisericii Ortodoxe Române, o dată la trei ani. La nivelul Mitropoliei Clujului în cei 14 ani de la înființare, au avut loc 5 asemenea întâlniri, cea din anul 2016 a fost organizată la Mănăstirea Scărișoara Nouă, din Episcopia Maramureșului și Sătmăreanului.

Mitropolia Clujului, Maramureșului și Sălajului are în componența sa trei eparhii: Arhiepiscopia Vadului, Feleacului și Clujului, Episcopia Maramureșului și Sătmăreanului și Episcopia Sălajului, având 80 de așezăminte monahale cu aproximativ 500 de viețuitori.

Următoarea sinaxă monahală mitropolitană va avea loc în anul 2022, în Episcopia Sălajului, la Mănăstirea Strâmba.

Istoricul mănăstirii gazdă

Mănăstirea „Mihai Vodă” de la Turda, cu hramul „Sfinții Arhangheli Mihail și Gavriil”, a luat ființă în urmă cu mai bine de 18 ani, când la ceremonia de comemorare a 400 de ani de la moartea voievodului Mihai Viteazul, la Turda, vrednicul de pomenire Mitropolitul Bartolomeu Anania a anunțat intenția ca locul martiriului să nu fie marcat doar de un simplu monument, ci de o mănăstire, în care să fie aduse neîncetat rugăciuni și slujbe „pentru pomenirea marelui voievod și a tuturor celor care, de-a lungul veacurilor, și-au dat prinosul de jertfă pentru libertatea, demnitatea și unitatea poporului român”.

Așezământul monahal este o copie arhitecturală a vechii Mănăstiri „Mihai Vodă” din București, ctitorie a banului Mihai din 1591, dar mutilată de regimul comunist. Biserica mănăstirii a fost sfințită anul trecut, 19 august 2018, de 9 ierarhi ai Bisericii Ortodoxe Române. Momentul sfințirii a fost înscris de Arhiepiscopia Clujului pe agenda evenimentelor care au marcat simbolic Jubileul celor 100 de ani de la Marea Unire din 1 decembrie 1918.

Obștea de călugărițe este condusă de maica stareță Andreea Zdrobău, avându-l ca duhovnic pe părintele arhimandrit Ilie Hanusch.

În mod simbolic, prin cele două ctitorii, de la București și Turda, se regăsesc unite în chip tainic Țara Românească, Transilvania și, astfel toate provinciile românești, peste care a domnit cândva voievodul Mihai, întâiul întregitor de țară. ❀

Simpozion dedicat satului și spiritului românesc, la Cluj

Darius Echim

Leste 70 de profesori, teologi și oameni de cultură din țară și străinătate, împreună cu trei ierarhi ai Bisericii Ortodoxe Române, au discutat în perioada 5-6 noiembrie, la Cluj-Napoca, despre satul românesc în cadrul unui simpozion internațional de teologie, istorie, muzicologie și artă, intitulat „Satul și spiritul românesc, între tradiție și actualitate. Lectura Sfintei Scripturi și provocările transmiterii credinței”, organizat de Facultatea de Teologie Ortodoxă clujeană.

Manifestarea științifică a fost deschisă marți, 5 noiembrie, în Aula Magna a Universității Babeș-Bolyai, prin sesiunea inaugurală, în cadrul căreia au luat cuvântul Înaltpreasfințitul Părinte Andrei, Arhiepiscopul Vadului, Feleacului și Clujului și Mitropolitul Clujului, Maramureșului și Sălajului, Preasfințitul Petroniu, Episcopul Sălajului, Preasfințitul Timotei, Arhiepiscopul Vicar al Episcopiei Maramureșului și Sătmărulei, și un invitat din Germania. Tot în Aula Magna a avut loc festivitatea de decernare a titlului de *Doctor Honoris Causa* preotului ortodox Eugen Pentiu, profesor de studii biblice și limbi semitice la Institutul de Teologie „Sfântul Vladimir” și la Institutul Teologic „Sfânta Cruce” din Brookline, Boston, SUA.

Apoi, lucrările Simpozionului internațional s-au desfășurat la sediul Facultății de Teologie Ortodoxă din Campusul Universitar „Nicolae Ivan”, pe șase secțiuni:

Teologie, Teologie biblică și sistematică, Teologie istorică, Teologie practică, Muzicologie și Artă sacră.

Timp de două zile, au fost susținute peste 70 de referate ale unor participanți de pe aproape toate continentele. Mai exact, au conferențiat teologi și profesori din Germania, Elveția, Armenia, Liban, Statele Unite ale Americii, India, pe lângă cei din țara-gază.

La final, miercuri seara, 6 noiembrie, în prezența Înaltpreasfințitului Părinte Arhiepiscop și Mitropolit Andrei, au fost prezentate concluziile simpozionului, de către pr. prof. univ. dr. Vasile Stanciu, decanul instituției de învățământ teologic, pr. prof. univ. dr. Ștefan Iloaie, directorul de departament al facultății, și pr. conf. univ. dr. Cristian Sonea, prodecanul facultății.

În raportul-sinteză al simpozionului, organizatorii au arătat că satul tradițional a fost mediul de gestație a spiritualității românești, iar Sfânta Scriptură a fost fermentul care a pus în

mișcare această spiritualitate. O pondere foarte însemnată a misiunii Bisericii Ortodoxe Române se desfășoară în mediul rural, unde întâlnirea cu modernitatea are note specifice. Au fost analizate accentele specifice mediului urban și celui rural și relația dintre ele în context românesc, dar și est-european. De asemenea, au fost dezbătute, din perspective diverse, provocările pe care societatea contemporană le ridică în privința proclamării Sfintei Scripturi și a receptării conținutului credinței. A fost subliniat rolul traducerilor Sfintei Scripturi în limbile moderne, traduceri care au contribuit în mod esențial la formarea limbii culte, deși efortul de traducere nu a fost niciodată scutit de dileme specifice, mai cu seamă când era vorba de alegerea între o traducere literală sau una interpretativă. O contribuție culturală importantă, care trece dincolo de granițele confesionale, o reprezintă traducerile din literatura dogmatică și cultică.

În cadrul secțiunii dedicate muzicologiei, au fost subliniate contribuțiile unor personalități precum Anton Pann, Mitropolitul Iosif Naniescu, ierodiaconul Grigorie Țurcanu, preotul Florin Bucescu sau muzicianul Constantin Catrina.

Opera și activitatea marilor patriarhi Nicodim Munteanu și Iustin Moiescu, dar și ale altor ierarhi au fost evocate în cadrul secțiunii de istorie bisericească.

Participanții la simpozion și-au manifestat speranța că eforturile lor vor contribui la conștientizarea misiunii tuturor pentru păstrarea și transmiterea credinței într-o lume în care provocările sunt tot mai variate și tot mai delicate.

„Este o responsabilitate pe care dorim să ne-o asumăm cu realism și să o trăim în Duhul Sfânt”, au conchis reprezentanții Facultății de Teologie Ortodoxă din Cluj-Napoca.

În cadrul manifestării științifice, în holul de la etajul I al facultății, a avut loc o expoziția de artă sacra a profesorilor de la specializarea

Artă Sacră din cadrul Facultății de Teologie Ortodoxă. Au expus: prof. univ. dr. habil. Marcel Muntean, pr. conf. univ. dr. Marin Cotețiu, lect. univ. dr. Claudia Cosmina Trif, lect. univ. dr. Răzvan Alin Trifa, lect. univ. dr. Marius Dan Ghencu, asist. univ. dr. Victoria Alina Grădinar și prof. asociat Gabriel Ștefan Solomon.

De asemenea, la final, a avut loc un concert festiv susținut de Corul de cameră „Psalmodia Transylvanica” al Facultății de Teologie Ortodoxă, dirijat de prof. Anca-

Mona Mariaș, de la Colegiul de Muzică „Sigismund Toduță” din Cluj-Napoca, care a pregătit un program special cu membrii corului, în cadrul unui masterclass coral, desfășurat în perioada 28 octombrie - 6 noiembrie, la sediul facultății. Corul bărbătesc a prezentat piese din repertoriul tradițional românesc și internațional. S-au alăturat, apoi, basul Petru Burcă, de la Opera Națională Română din Cluj-Napoca, soliștii lucrării „In Memoriam”, David și

Teodor, din Corul de copii „Junior Vip”, acompaniați la pian de prof. Elena Cuteanu și Cristina Țupa. Evenimentul a fost prezentat de prof. dr. Elena Chirceș, de la Academia de Muzică „Gheorghe Dima” din Cluj-Napoca.

La final, Părintele Mitropolit Andrei a ținut un scurt cuvânt de învățătură și i-a felicitat pe organizatori și pe toți participanții.

Pentru buna desfășurare a evenimentului, alături de conducerea facultății și secretariatul instituției, reprezentat prin preotul Cosmin Trif, secretarul-șef, s-au implicat Voluntarii FTO, coordonați de dr. Teodora-Ilinca Mureșanu și drd. Ionuț Chifa.

Simpozionul face parte din suita de manifestări științifice ale facultății, proiectate pentru anul universitar 2019-2020 și se încadrează în seria de evenimente organizate cu prilejul proclamării de către Sfântul Sinod al Bisericii Ortodoxe Române a anului 2019 ca „Anul omagial al satului românesc (al preoților, învățătorilor și primarilor gospodari)” și „Anul comemorativ al patriarhilor Nicodim Munteanu și Iustin Moiescu și al traducătorilor de cărți bisericești”. ☒

Activități ale Facultății de Teologie Ortodoxă din Cluj (noiembrie 2019)

Mănăstirea Timișeni-Șag din cadrul Arhiepiscopiei Timișoarei, a găzduit luni, 4 noiembrie 2019, Simpozionul internațional de Teologie *Maica Domnului, ocrotitoarea creștinilor*. Organizat de Arhiepiscopia Timișoarei și Facultatea de Litere, Istorie și Teologie a Universității de Vest din Timișoara. A participat Lect. univ. dr. Stelian-Pașca-Tușa.

Luni 4 noiembrie 2019 Facultatea de Teologie Ortodoxă din Cluj-Napoca a organizat Conferința Națională a doctoranzilor: *Satul și spiritul românesc, între tradiție și actualitate. Lectura Sfintei Scripturi și provocările transmiterii credinței*. Au susținut comunicări 38 de studenți-doctoranzi în Teologie de la Școlile doctorale ale Facultăților de Teologie Ortodoxă din Cluj-Napoca, București, Iași, Arad, Oradea, Alba Iulia.

In perioada 4-6 noiembrie 2019, cu binecuvântarea Înaltpreasfințitului Părinte Arhiepiscop și Mitropolit Andrei, la Facultatea de Teologie Ortodoxă a Universității Babeș-Bolyai din Cluj-Napoca a avut loc Simpozionul Internațional de Teologie, Istorie, Muzicologie și Artă, intitulat: *Satul și spiritul românesc, între tradiție și actualitate. Lectura Sfintei Scripturi și provocările transmiterii credinței*.

Marți, 5 noiembrie 2019, în Aula Magna a Universității „Babeș-Bolyai” a avut loc deschiderea oficială a lucrărilor Simpozionului în prezența a trei ierarhi ai Bisericii Ortodoxe Române, a numeroși profesori, teologi și oameni de cultură din țară și din străinătate, a studenților și a cadrelor didactice din cadrul Facultății de Teologie. În calitate de gazdă, Pr. prof. univ. dr. Vasile Stanciu, decanul Facultății de Teologie Ortodoxă din Cluj-Napoca, a adresat un cuvânt de bun venit. În continuare, a luat cuvântul Pr. prof. univ. dr. Ioan Chirilă, președintele Senatului Universității „Babeș-Bolyai”, care a transmis mesajul Rectorului instituției, Acad. prof. univ. dr. Ioan-Aurel Pop.

În sesiunea inaugurală a simpozionului au susținut referate: Înaltpreasfințitul Părinte Andrei: *Episcopul Nicolae Ivan, reînțemeietorul Eparhiei Clujului, născut în satul tradițional transilvănean și devenit părintele Metropolei Transilvaniei*, Preasfințitul Părinte Petroniu, Episcopul Sălajului: *Satul tradițional și Sfânta Scriptură, mediul și fermentul spiritualității poporului român*, Preasfințitul Părinte Timotei Sătmăreanul, Arhiepiscopul Vicar al Episcopiei Ortodoxe Române a Maramureșului și Sătmărulei: *Satul românesc - vatra tradiției românești și a culturii naționale* și Prof. univ. dr. Stefan Seiler de la Facultatea de Teologie Evanghelică „Augustana” din Neuendettelsau, Germania: *Martin Luthers Übersetzung des Alten Testaments aus philologischer und theologischer Perspektive*.

Părintele decan Vasile Stanciu a semnalat apariția lucrării *Unitate și identitate. Ortodoxia românilor între comuniunea răsăriteană și dialogul cu Apusul*, 2 volume, care conține comunicările susținute la Simpozionul internațional organizat de facultate în zilele de 5 și 6 noiembrie 2018, recent publicat sub egida Editurii Presa Universitară Clujeană.

Lucrările simpozionului au continuat apoi la sediul Facultății de Teologie Ortodoxă. Și-au adus contribuția peste 90 de cadre didactice și cercetători, clerici și mireni de diferite confesiuni - ortodocși, catolici, protestanți - și cu preocupări diverse din țară (de la Facultățile de Teologie Ortodoxă din Cluj-Napoca, București, Sibiu, Iași, Alba Iulia, Oradea, Arad, Târgoviște, Caransebeș și Baia Mare, dar și de la Academia Națională de Muzică „Gheorghe Dima”, Universitatea de Artă și Design din Cluj-Napoca, Universitatea de Medicină și Farmacie din Cluj-Napoca, Institutul de Lingvistică și Istorie Literară „Sextil Pușcariu” al Academiei Române, Universitatea Hyperion din București) și din străinătate (dintre care menționăm pe: Arhim. prof. dr. Jack KHALIL, (St. John of Damascus Institute of Theology, University of Balamand, Liban), Fr. prof. univ. dr. Serghey TROSTYANSKIY (Institute for Studies of Eastern Christianity at Union Theological Seminary, New York), Prof. dr. Nicolas ABOU MRAD, *Jesus with the two disciples on the Road to Emmaus: A Pattern for rural Mission*, (Paris), Prof. dr. Sergii BORTNYK, *Relationship between city and village: Ukrainian perspective*, (Kyiv Theological Academy, Ucraina), Fr. dr. Samuel KOSHY THALATHAYIL (Bern University, Elveția), Dr. Ani GHAZARYAN DRISSI (*Armenian Apostolic Church*), (World Council of Churches, Elveția), Prof. dr. Pierre-Yves BRANDT (Institute of Social Sciences of Religions, Faculty of Theology and Sciences of Religions, University of Lausanne, Elveția).

Referatele și discuțiile s-au desfășurat în mai multe sesiuni și au fost împărțite pe patru secțiuni: Teologie biblică și sistematică, Istorie bisericească, Muzicologie și Artă.

De asemenea, în cadrul manifestării științifice, pe holul de la etajul I al Facultății a avut loc o expoziție cu lucrări ale profesorilor de la specializarea Artă Sacră din cadrul Facultății (Prof. univ. dr. Marcel-Gheorghe Muntean, Lect. univ. dr. Claudia-Cosmina Trif, Lect. univ. dr. Alin-Răzvan Trifa, Lect. univ. dr. Marius-Dan Ghencu, Asist. univ. dr. Victoria-Alina Grădinar și Gabriel-Ștefan Solomon, cadru didactic asociat). Vernisajul a avut loc miercuri, 6 noiembrie 2019. Au vorbit: Pr. prof. univ. dr. Vasile Stanciu și Prof. univ. dr. Marcel-Gheorghe Muntean.

În încheierea evenimentului, în seara zilei de 6 noiembrie, în aula Facultății, după concluziile simpozionului, a fost susținut un Concert festiv de Corul de cameră „Psalmodia Transylvanica” al Facultății de Teologie Ortodoxă, dirijat de prof. Anca-Mona Mariaș, de la Colegiul de Muzică „Sigismund Toduță”, care a pregătit un program special cu membrii corului, în cadrul unui masterclass coral. În program au fost următoarele lucrări: Tatăl nostru - Ioan D. Chirescu, Fericitile - Ioan D. Chirescu, Crezul - Stelian Ionașcu, Judecă, Doamne - Felix Mendelsohn-Bartholdy, In memoriam, Kyrie - Bruno Coulais, Pieta Signore - Alessandro Stradella, Balada puricelui - Modest Murorski, Zău, zău - D. G. Kiriac, Foaiete verde, lămâiță - D. G. Kiriac, Triptic coral - Sabin Drăgoi. Invitați au fost Petru Burcă de la Opera Națională Română din Cluj-Napoca și Prof. univ. dr. Cornelia Căteanu (**directorul Departamentului Canto și Artele spectacolului muzical** - Academia Națională de Muzică „Gheorghe Dima” din Cluj-Napoca). Evenimentul a fost prezentat de Prof. univ. dr. Elena Chirceș, de la Academia Națională de Muzică „Gheorghe Dima” (decan al Facultății Teoretice).

Simpozionul face parte din suita de manifestări științifice ale facultății, proiectate pentru anul universitar 2019-2020 și se încadrează în seria de evenimente organizate cu prilejul proclamării de către Sfântul Sinod al Bisericii Ortodoxe Române a anului 2019 ca „Anul omagial al satului românesc (al preoților, învățătorilor și primarilor gospodari)” și „Anul comemorativ al patriarhilor Nicodim Munteanu și Iustin Moisescu și al traducătorilor de cărți bisericești”.

Universitatea „Babeș-Bolyai” din Cluj-Napoca a acordat marți, 5 noiembrie 2019, preotului ortodox român, Prof. univ. dr. Eugen J. Pentiuc, profesor de studii biblice (Vechiul Testament) și limbi semitice la Institutul de Teologie „Sfântul Vladimir” și la Institutul Teologic „Sfânta Cruce” din Brookline, Boston, SUA, titlul de Doctor Honoris Causa.

Ceremonia a avut loc în Aula Magna a UBB, în prezența Înaltpreasfințitului Părinte Andrei, a Preasfințitului Părinte Petroniu, a numeroși profesori, teologi și oameni de cultură din țară și din străinătate, a studenților și a cadrelor didactice ale Facultății de Teologie Ortodoxă,

Distincția a fost acordată în urma propunerii Facultății de Teologie Ortodoxă pentru contribuția deosebită la dezvoltarea studiilor biblice în mediul universitar și de cercetare european, pentru promovarea studiilor neelenistice și de balcanologie, precum și pentru colaborarea sa cu mediul academic românesc.

Laudatio a fost prezentat de Pr. conf. univ. dr. Cristian Sonea, prodecanul Facultății de Teologie Ortodoxă din Cluj-Napoca.

În perioada 7-8 noiembrie 2019, Facultatea de Teologie Ortodoxă din Cluj-Napoca a organizat Conferința Internațională de Drept canonic: *Organizarea canonică a pastorației în comunitățile rurale și urbane.*

Au susținut comunicări:

Pr. conf. univ. dr. Patriciu Vlaicu, Valorizarea actuală a structurilor canonice pentru susținerea pastorației și misiunii în comunitățile locale

Pr. lect. univ. dr. Răzvan Perșa, Organizarea canonică a comunităților rurale în perioada bizantină.

Au participat specialiști în Drept canonic din țară și din străinătate, dintre care menționăm pe: Pr. prof. univ. dr. Dobromir Dimitrov, (Sofia), Conf. dr. Rastko Jović, “Resurrection” in the Dying Villages (Belgrad), Prof. dr. Astrid Kaptijn, (Freiburg University, Elveția), Arhim. prof. dr. Grigorios Papatomas, (Atena) Drd. Irakli Jinjolava, (Ludwig-Maximilians-Universität, Institute of Orthodox Theology, München).

Duminică, 10 noiembrie 2019, a avut loc la biserica Sf. Arhangheli Mihail și Gavriil din Cluj-Napoca, cartierul Dâmbul Rotund, în contextual praznicului hramului, lansarea cărții dr. Vasile Rojneac: Gavril Relea. Au participat: Pr. prof. univ. dr. Alexandru Moraru, Pr. lect. univ. dr. Cosmin Cosmuța și dr. Paul-Ersilian Roșca.

Duminică, 10 noiembrie 2019, după slujba Vecerniei, Pr. conf. univ. dr. Cristian Sonea, prodecanul Facultății de Teologie Ortodoxă din Cluj-Napoca, a susținut în parohia Sopor de Câmpie cateheza *Ierarhia bisericească. O abordare interconfesională*, în cadrul proiectului catehetic *Mai aproape de Cuvânt*, care se desfășoară sub egida Departamentului Misionar al Arhiepiscopiei Clujului.

Marți, 12 noiembrie 2019, la Librăriile Humanitas din Cluj-Napoca a avut loc lansarea cărților lui Alexandru Mironescu cu titlurile: *Calea inimii. Eseuri în duhul Rugului Aprins și Admirabila tăcere*. Au participat: Prof. univ. dr. Virgil Ciomoș, Arhim. lect. univ. dr. Benedict Vesa și Conf. univ. dr. Alin-Sebastian Tat, directorul Centrului de Studii Patristice și Literatură Creștină Antică al UBB.

La biserica „Adormirea Maicii Domnului” din cartierul clujean Mănăstur a avut loc **marți 12 noiembrie 2019, întâlnirea tinerii care fac parte din grupurile parohiale de tineret ale parohiilor din Municipiul Cluj-Napoca. A fost prezent și a susținut o prelegere pe tema: Tinerete și misiune creștină** Pr. conf. univ. dr. Cristian Sonea, prodecanul Facultății de Teologie Ortodoxă din Cluj-Napoca.

Joi, 14 noiembrie 2019, Facultatea de Teologie Ortodoxă din Cluj-Napoca și Centrul de Dialog între Teologie și Filosofie al Universității „Babeș-Bolyai” a organizat conferința cu titlul: *Au cetățenii suflet?*, susținută de dr. Bogdan Duca de la Facultatea de a Universității Ovidius din Constanța.

Asociația Sf. Elisabeta Feodorovna a organizat, în 18 noiembrie 2019, la Casa de Cultură a Studenților din Cluj-Napoca, un spectacol caritabil de muzică religioasă și populară *Zâmbet pentru Africa*. A participat Pr. conf. univ. dr. Cristian Sonea, prodecanul Facultății de Teologie Ortodoxă din Cluj-Napoca și Corul de cameră „Psalmodia Transylvanica” al Facultății de Teologie Ortodoxă, dirijat de Pr. prof. univ. dr. Vasile Stanciu, decanul Facultății.

În perioada 17 - 23 noiembrie 2019 a avut loc la Facultatea de Teologie Ortodoxă din Cluj-Napoca prima săptămână duhovnicească a Postului Crăciunului, cu următorul program:

Duminică, 17 noiembrie 2019 a fost săvârșită Slujba Utreniei, la Capela Facultății, urmată de Sfânta Liturghie, iar seara Vecernia și Paraclisul Maicii Domnului, la Catedrala Mitropolitană. Î. P. S. Părinte Arhiepiscop și Mitropolit Andrei a susținut o cateheză.

Luni, 18 noiembrie 2019, a fost săvârșit Ceasul I, la Capela Facultății, iar seara, Vecernia, la Catedrala Mitropolitană. A predicat Pr. Alexandru Ciui - Protopopul Protopopiatului Cluj II.

Marți, 19 noiembrie 2019, a fost săvârșit Ceasul III, la Capela Facultății, iar seara, Vecernia, la Catedrala Mitropolitană. A predicat Pr. Dr. Dan Liviu Hognogi - Protopopul Protopopiatului Cluj I.

Miercuri, 20 noiembrie 2019, a fost săvârșit Ceasul VI, la Capela Facultății, iar seara, Vecernia, la Catedrala Mitropolitană. A predicat Pr. Ionuț Buftea - Protopopul Protopopiatului Dej.

Joi, 21 noiembrie 2019, a fost săvârșită la Capela Facultății Slujba Utreniei și Sfânta Liturghie, de către Protos. dr. Simeon Pinte - Eclesiarhul Catedralei Mitropolitane (cadru didactic asociat), iar seara, Vecernia, la Catedrala Mitropolitană. A predicat invitatul ASCOR Cluj-Napoca, Pr. prof. univ. dr. Vasile Stanciu - decanul Facultății de Teologie Ortodoxă: *Frumusețea slujbelor bisericești în sufletul tinerilor de astăzi*;

Vineri, 22 noiembrie 2019, a fost săvârșit Ceasul IX, iar seara, Pavecernița Mică, la Capela Facultății;

Sâmbătă, 23 noiembrie 2019, a fost săvârșită Vecernia Mare cu Litie, la Capela Facultății.

În data de 26 noiembrie 2019, Pr. conf. univ. dr. Radu Preda, președinte executiv al Institutului de Investigare a Crimelor Comunismului și Memoria Exilului Românesc (IICCMER), a susținut la Deva prelegerea intitulată: *După 30 de ani. Lungul drum spre libertate*, în cadrul celei de a VI-a ediții a Conferinței teologice-istorice anuale: *Pătitori și pătimire în închisorile comuniste*, organizate de Episcopia Devei și Hunedoarei.

În seara zilei de 19 noiembrie 2019, la Muzeul Mitropoliei Clujului a avut loc lansarea cărții d-lui Gabriel Bric: *Semesuri pentru familii grăbite*. Au vorbit Pr. prof. univ. dr. Stelian Tofană și Conf. univ. dr. Adrian Papahagi.

La praznicul Intrării în biserică a Maicii Domnului, joi, 21 noiembrie 2019, biserica de la Coroana din municipiul Bistrița a fost resfințită de trei ierarhi ai Bisericii noastre: Înaltpreasfințitul Părinte Arhiepiscop și Mitropolit Andrei, Preasfințitul Părinte Ignatie, Episcopul Hușilor, și Preasfințitul Părinte Visarion, Episcopul Tulcii, care au săvârșit apoi Sfânta Liturghie, fiind înconjurați de un sobor mare de preoți și diaconi. Răspunsurile liturgice au fost date de Corul de cameră „Psalmodia Transylvanica” al Facultății de Teologie Ortodoxă din Cluj-Napoca, dirijat de Pr. prof. univ. dr. Vasile Stanciu, decanul facultății.

Joi, 21 noiembrie 2019, la Muzeul Mitropoliei Clujului a fost organizată o seară culturală cu tema *Înviearea unei icoane*. Ipostaze ale restaurării icoanei Sf. Arhanghel Mihail atribuită preotului zugrav Luca din Iclod (provenind de la biserica „Sfântul Nicolae” din Dealul Cîrjii-Boiereni, județul Maramureș). Au vorbit IPS Arhiepiscop și Mitropolit Andrei, Pr. Conf. univ. dr. Marin Cotețiu și Prof. univ. dr. habil. Marcel Gheorghe Muntean. Evenimentul a fost întregit de un recital de harpă și trompetă.

Arhiepiscopia Vadului Feleacului și Clujului, Departamentul Misionar, în colaborare cu Protopopiatul Ortodox Turda, Protopopiatul Ortodox, a organizat luni, 25 noiembrie 2019 la Teatrul „Aureliu Măneș” din municipiul Turda conferința cu tema: *Pot vorbi cu Dumnezeu prin smartphone?*. susținută de Pr. lect. univ. dr. Liviu Vidican-Manci.

Prof. univ. dr. emerit Adolf Martin Ritter (Universitatea Ruprecht-Karls Heidelberg) a susținut joi 28 noiembrie 2019, respectiv vineri 29 noiembrie 2019 următoarele cursuri în cadrul facultății noastre:

- *Sfântul Ioan Hrisostomul și Imperiul Roman în lumina noii literaturi*

- *Imaginea Sfântului Ioan Gură de Aur în pietism pornind de la exemplul lui Johann Albrecht Bengel.*

Sâmbătă, 30 noiembrie 2019, la sărbătoarea Sfântului Apostol Andrei, cel Întâi Chemat, Ocrotitorul României, Înaltpreasfințitul Părinte Arhiepiscop și Mitropolit Andrei, împreună cu Preasfințitul Părinte Pimen, Episcop de Dubno, Vicar al Eparhiei de Rovno (Patriarhia Moscovei), a oficiat Sfânta Liturghie în Catedrala Mitropolitană din Cluj-Napoca, în sobor de preoți și diaconi. Din sobor au făcut parte preoți de la Centrul Eparhial, protopopi, profesori de la Facultatea de Teologie Ortodoxă, de la Seminarul Teologic Ortodox din municipiu și slujitori ai catedralei mitropolitane. Răspunsurile la Sfânta Liturghie au fost date de Corul de cameră „Psalmodia Transylvanica” al Facultății de Teologie Ortodoxă, dirijat de Pr. prof. univ. dr. Vasile Stanciu, decanul instituției.

În cadrul conferințelor preoțești de toamnă, prezidate de IPS Arhiepiscop și Mitropolit Andrei, cu tema: *Anul comemorativ al Patriarhilor Nicodim Munteanu și Iustin Moisescu și al traducătorilor de cărți bisericești*, Diac. lect. univ. dr. Olimpiu-Nicolae Benea a susținut prelegerea *Dileme traductologice în edițiile Sfintei Scripturi: Nicodim Munteanu (1944) și Iustin Moisescu (1982). O diagnoză în contextul traducerilor românești*: 7 noiembrie 2019 la Protopopiatul Beclean; 11 noiembrie 2019 la Protopopiatul Turda; 18 noiembrie 2019 în Aula Facultății de Teologie Ortodoxă, participând preoții din Protopopiatele Cluj I și II; 19 noiembrie 2019 la Protopopiatul Dej; 26 noiembrie 2019 la Protopopiatul Gherla.

Dr. Dacian But-Căpușan

IPS ANDREI MITROPOLITUL CLUJULUI, MARAMUREȘULUI ȘI SĂLAJULUI

În fiecare **luni**, între orele 8.00 și 10.00, conduce ședința Consiliului Permanenței Eparhiale.

În fiecare **vineri**, între orele 8.00 și 10.00, predă cursul de Spiritualitate pentru studenții din anii III și IV de la Facultatea de Teologie din Cluj-Napoca.

În fiecare **miercuri**, între orele 20.30 și 21.00, realizează emisiunea „Cuvântul Ierarhului – spiritualitate creștină pe unde hertziene”, pentru postul de radio „Renașterea”.

În fiecare **miercuri și vineri**, între orele 10.00 și 15.00, acordă audiențe clerului și credincioșilor.

Noiembrie 2019

1 noiembrie

În sala de ședințe a Centrului Eparhial, prezidează comisia de evaluare a candidaților participanți la concursul pentru ocuparea posturilor de preot la parohiile Sănnicoară și Visuia (protopopiatul Beclean) și Buza (protopopiatul Gherla).

În Catedrala Mitropolitană, asistă la Vecernie, slujește Acatistul Bunei Vestiri și rostește un cuvânt de învățătură.

2 Noiembrie (Moșii de toamnă. Pomenirea morților)

Face o vizită la Mănăstirea „Sfânta Maria Magdalena” de la Oarța de Sus, județul Maramureș.

În cimitirul din satul natal, Oarța de Sus, oficiază slujba Parastasului de obște. Rostește un cuvânt de învățătură. Se reculege preț de câteva clipe la mormântul părinților Andrei și Elena.

3 noiembrie

În Catedrala Mitropolitană, slujește Sfânta Liturghie și rostește cuvântul de învățătură. Hirotonește întru diacon pe tânărul Călin Pop.

Săvârșește slujba Parastasului pentru vrednicul de pomenire arhiepiscop Teofil Herineanu, la împlinirea a 27 ani de la mutarea la Domnul. Rostește un cuvânt evocator. Se reculege preț de câteva momente în cripta ierarhilor de la demisolul Catedralei Mitropolitane.

În Catedrala Mitropolitană, slujește Vecernia, Paraclisul Maicii Domnului și rostește o cateheză.

4 noiembrie

În Aula Magna a Universității „Babeș Bolyai” din Cluj-Napoca, participă la festivitatea organizată cu prilejul împlinirii a 100 ani de la înființare. Susține o alocuțiune.

La Galeria „Paul Sima” din incinta Casei Universitarilor din Cluj-Napoca, în cadrul expoziției „Iubire și recunoștință” a artistei Manuela Botiș, organizată cu prilejul Centenarului Colegiului „George Barițiu”, participă la conferința „Începuturile clujene ale unui mare duhovnic. Părintele Ioan Iovan, Profesor de Religie la Liceul George Barițiu”. Rostește un cuvânt duhovnicesc. Este însoțit de PCuv. Arhim. Benedict Vesa, secretarul eparhial al Arhiepiscopiei Vadului, Feleacului și Clujului.

Primește la reședință pe PS Părinte Paisie Lugojeanul, Episcop Vicar al Arhiepiscopiei Timișoarei.

5 noiembrie

Primește la reședință pe Preasfințitul Părinte Petroniu, Episcopul Sălajului și pe Preasfințitul Părinte Timotei Sătmăreanul, Arhiepiscop Vicar al Episcopiei Ortodoxe Române a Maramureșului și Sătmăreului.

În Aula Magna a Universității „Babeș Bolyai”, participă la deschiderea Simpozionului Internațional de Teologie, Istorie, Muzicologie și Artă „Satul și spiritul românesc între tradiție și actualitate. Lectura Sfintei Scripturi și provocările transmiterii credinței”. Susține o alocuțiune.

În Aula Magna a Universității „Babeș Bolyai”, asistă la solemnitatea acordării titlului de Doctor Honoris Causa părintelui profesor Eugen Pentiu, profesor de studii biblice și limbi semitice la Institutul Teologic „Sfântul Vladimir” și la Institutul Teologic „Sfânta Cruce” din Brookline, Boston (S.U.A.).

6 noiembrie

În biserica parohiei Turda-Capelă (parohi: Prot. Alexandru Rus și Pr. Laurențiu Șuteu), oficiază slujba înmormântării adormitei întru Domnul, Paraschiva, mama părintelui profesor Emil Jurcan, fost decan al Facultății de Teologie din Alba-Iulia și a doamnei preotese Emilia Stanciu de la Seminarul Teologic din Cluj-Napoca. Rostește un cuvânt de mângâiere. Este însoțit de PCuv. Arhim. Benedict Vesa, secretarul eparhial al Arhiepiscopiei Vadului, Feleacului și Clujului.

În Aula Mare a Facultății de Teologie, participă la festivitatea de încheiere a Simpozionului Internațional de Teologie, Istorie, Muzicologie și Artă „Satul și spiritul românesc între tradiție și actualitate. Lectura Sfintei Scripturi și provocările transmiterii credinței”. Rostește un cuvânt duhovnicesc.

7 noiembrie

La sediul protopopiatului Beclean, prezidează conferința preoțască de toamnă. Asistă la slujba de Te-Deum și rostește un cuvânt duhovnicesc.

În biserica parohiei Ilva Mică – Someș, protopopiatul Năsăud (paroh: Pr. Iuliu Brici), oficiază Taina Sfântului Botez pentru pruncul Aurelian Ștefan Harapașcu. Rostește un cuvânt de învățătură. Este însoțit de PC Pr. Bogdan Ivanov, consilierul cultural al Arhiepiscopiei Vadului, Feleacului și Clujului și de PC Diac. Olimpiu Nicolae Benea, profesor la Facultatea de Teologie din Cluj-Napoca.

IPS Mitropolitul Andrei înconjurat de PS Episcop Ignatie al Hușilor și PS Episcop Visarion al Tulcii, Biserica „Intrarea Maicii Domnului în Templu” din Bistrița, 21 noiembrie 2019.

În ajunul hramului, în Biserica „Sfinții Arhangheli Mihail și Gavriil” din cartierul clujean Dâmbul Rotund (parohi: Prot. Alexandru Constantin Ciui și Pr. Mihai Pop), slujește Vecernia Mare cu Litie și rostește un cuvânt de învățătură.

8 Noiembrie (Sfinții Arhangheli Mihail și Gavriil)

Săvârșește slujba de binecuvântare a Bisericii „Sfântul Vasile cel Mare” din Parcul Feroviarilor din Cluj-Napoca. Slujește Sfânta Liturghie și rostește cuvântul de învățătură. Hirotonește întru preot, pe seama parohiei Visuia, protopopiatul Beclean, pe diaconul Călin Pop. Hirotonește întru iconom stavrofor pe părintele paroh Adrian Mureșan. Conferă Ordinul „Mihai Vodă”, domnului Nicolae Toderici și domnului Nicolae Vescan-Cristea. Conferă domnului Adrian Constantin Mureșan, Ordinul „Sfinții Martiri și Mărturisitori Năsăudeni”, iar Ordinul „Sfântul Ierarh Pahomie de la Gledin”, domnului Rubin Pop. Este însoțit de PC Pr. Bogdan Ivanov, consilierul cultural al Arhiepiscopiei Vadului, Feleacului și Clujului.

9 – 12 noiembrie

Face o deplasare în Grecia, pentru a participa la manifestările organizate, la Veria, cu prilejul împlinirii a 25 ani de arhierie și 50 ani de la hirotonirea întru preot a Mitropolitului Pantelimon de Veria, Nausa și Kampania. Sâmbătă, 9 noiembrie, în biserica monument istoric de secol XI, în sobor de arhierie, asistă la slujba Vecerniei, iar la Casa de Cultură din Veria, participă la momentul festiv al lansării celor trei volume omagiale dedicate momentului și la spectacolul organizat cu acest prilej. Conferă Părintelui Mitropolit Pantelimon „Engolpionul și Crucea Transilvană”. Duminică,

10 noiembrie, în sobor de arhierie slujește la Sfânta Liturghie. Face o vizită și în orașul Tesalonic, vizitând obiectivele bisericesti și își exercită dreptul de vot. Împreună cu o parte din ierarhii participanți, face o vizită la Biserica „Sfântul Mina” din localitatea Nausa, în ajunul sărbătoririi hramului. Este însoțit de PC Diac. Nicolae Olimpiu Benea de la Facultatea de Teologie din Cluj-Napoca.

13 noiembrie

În Catedrala Mitropolitană, asistă la Vecernie și slujește Acatistul Mântuitorului Hristos. Rostește un cuvânt de învățătură.

Primește la reședință pe Preasfințitul Părinte Timotei Sătmăreanul, Arhiepiscop Vicar al Episcopiei Ortodoxe Române a Maramureșului și Sătmăreului.

14 noiembrie

În biserica Mănăstirii „Mihai Vodă” din Turda, împreună cu PS Părinte Petroniu, Episcopul Sălajului și PS Părinte Timotei Sătmăreanul, Arhiepiscop Vicar al Episcopiei Ortodoxe Române a Maramureșului și Sătmăreului, în prezența stareților, starețelor și duhovnicilor mănăstirilor de pe cuprinsul mitropoliei, slujește Sfânta Liturghie și rostește un cuvânt de învățătură. Hirotonește întru diacon pe tânărul Gabriel Cristian Măhălean.

În sala de ședințe a Mănăstirii „Mihai Vodă” din Turda, prezidează Sinaxa stareților, starețelor și duhovnicilor din Mitropolia Clujului, Maramureșului și Sălajului. Rostește un cuvânt duhovnicesc. Este însoțit de PCuv. Arhim. Samuel Cristea, duhovnicul Seminarului Teologic din Cluj-Napoca.

În Biserica „Sfânta Treime” din Cluj-Napoca (paroh: Pr. Cons. Cristian Baciu), săvârșește slujba de Te-Deum cu prilejul împlinirii a 80 ani de viață ai părintelui protopop Ioan Jeler, fost paroh. Rostește un cuvânt duhovnicesc și participă la momentul festiv al lansării volumului omagial editat, de către părintele consilier Cristian Baciu, cu acest prilej.

Primește la reședință pe Preasfințitul Părinte Macarie, Episcopul Ortodox Român al Europei de Nord.

15 noiembrie

Săvârșește slujba de binecuvântare a capelei din incinta secției primare a Colegiului „Emil Racoviță” de pe strada Horea, din Cluj-Napoca. Rostește un cuvânt de învățătură. Conferă Ordinul „Mihai Vodă” domnului director Constantin Corega. Este însoțit de PC Pr. Bogdan Ivanov, consilierul cultural al Arhiepiscopiei Vadului, Feleacului și Clujului.

La Opera Română din Cluj-Napoca, asistă la spectacolul organizat cu prilejul Centenarului Colegiului „Emil Racoviță”. Este însoțit de PCuv. Arhim. Benedict Vesa, secretarul eparhial al Arhiepiscopiei Vadului, Feleacului și Clujului.

16 noiembrie

Slujește Sfânta Liturghie în parohia Fodora, protopopiatul Cluj I. Rostește cuvântul de învățătură și hirotonește întru preot, pe seama parohiei Sănnicoară, protopopiatul Beclean, pe diaconul Gabriel Cristian Măhălean. Hirotonește întru iconom stavrofor pe părintele paroh Laurențiu Vasile Grigore. Conferă Ordinul „Sfântul Ierarh Pahomie de la Gledin” primarului comunei Așchileu Mare, doamna Ana Cighir.

În centrul satului Fodora, săvârșește slujba de sfințire a noului Monument al eroilor. Rostește un cuvânt duhovnicesc. Conferă părintelui paroh, Laurențiu Vasile Grigore, Ordinul „Sfinții Martiri și Mărturisitori Năsăudeni”. Asistă la ceremonialul cultural și militar organizat cu acest prilej. Este însoțit de domnul Darius Echim, corespondentul TV Trinitas în Arhiepiscopia Vadului, Feleacului și Clujului.

La Centrul de Îngrijiri Paliative „Sfântul Nectarie” din Cluj-Napoca, oficiază slujba Parastasului pentru cei ce s-au mutat la Domnul în ultimul an. Rostește un cuvânt duhovnicesc.

17 noiembrie

Săvârșește slujba de binecuvântare a lucrărilor efectuate la biserica din Aluniș, protopopiatul Gherla. Slujește Sfânta Liturghie și rostește cuvântul de învățătură. Hirotonește întru diacon pe tânărul Alin Ioan Pădurean. Hirotonește întru iconom stavrofor pe părinte-

➔ le paroh Ioan Boros. Conferă domnului primar, Mihai Sav, Ordinul „Mihai Vodă”. Este însoțit de PC Pr. Cristian Baciu, consilierul bisericesc al Arhiepiscopiei Vadului, Feleacului și Clujului.

În Catedrala Mitropolitană, slujește Vecernia, Paraclisul Maicii Domnului și rostește o cateheză. Hirotesește întru duhovnic pe PC Pr. Călin Pop de la parohia Visuia, protopopiatul Beclean.

18 noiembrie

La Facultatea de Teologie din Cluj-Napoca, prezidează conferința de toamnă a preoților din protopopiatele Cluj I și Cluj II. Asistă la slujba de Te-Deum și rostește un cuvânt duhovnicesc. Este însoțit de domnul Sorin Călea, consilierul economic al Arhiepiscopiei Vadului, Feleacului și Clujului.

Face o vizită pe șantierul Centrului misionar-social „Sfântul Apostol Andrei” de pe Calea Turzii din Cluj-Napoca și pe șantierul de amenajare a Cimitirului Eparhial „Sfântul Lazăr” de pe Calea Turzii.

19 noiembrie

La sediul protopopiatului Dej, prezidează conferința preoțască de toamnă. Asistă la slujba de Te-Deum și rostește un cuvânt duhovnicesc.

Face o vizită pe șantierul de restaurare al Bisericii „Sfinții Arhangheli Mihail și Gavriil” din Dej (parohi: Pr. Gavril Chirilă și Pr. Iuliu Teodor Leach).

În localitatea Mica, protopopiatul Dej, oficiază slujba de binecuvântare a noii Capele Mortuare. Rostește un cuvânt de învățătură. Conferă domnului primar, Tiberiu Zelencz, Ordinul „Mihai Vodă”. Este însoțit de PCuv. Arhim. Benedict Vesa, secretarul eparhial al Arhiepiscopiei Vadului, Feleacului și Clujului și de PC Diac. Olimpiu Nicolae Benea, profesor la Facultatea de Teologie din Cluj-Napoca.

20 noiembrie

La sediul protopopiatului Bistrița, se întâlnește cu PS Părinte Ignatie, Episcopul Hușilor și PS Părinte Visarion, Episcopul Tulcii.

21 Noiembrie (Intrarea Maicii Domnului în Biserică)

Împreună cu PS Părinte Ignatie, Episcopul Hușilor și PS Părinte Visarion, Episcopul Tulcii, săvârșește slujba de resfințire a Bisericii „Intrarea Maicii Domnului în Templu” din Bistrița. Slujește Sfânta Liturghie și rostește cuvântul de învățătură. Acordă domnului primar, Ovidiu Teodor Crețu, distincția „Crucea Transilvană”. Acordă părinților parohi, Alexandru Vidican, Nicolae Feier și Vasile Beni, distincția „Crucea Transilvană”. Hirotesește întru iconom stavrofor pe părintele slujitor Emanuel Vidican. Acordă domnului Emil Radu Moldovan, Președintele Consiliului Județean Bistrița-Năsăud și domnului profesor Mircea Gelu Buta, Gramata Mitropolitană însoțită de Sfânta Scriptură, cartea de căpătâi a creștinului. Conferă domnului Menuț Maximilian, doamnei Elena Butiulcă, doamnei Maria Moldovan, domnului Traian Pașca și domnului Teofil Iulian Ciorbă, Ordinul „Sfântul Ierarh Pahomie de la Gledin”, iar domnilor Ioan Blaga, Ioan Fărcaș și Ioan Miron, Ordinul „Sfinții Martiri și Mărturisitori Năsăudeni”.

În capela din Cimitirul Central din Cluj-Napoca, oficiază o slujbă funebră la căpătâiul adormitului întru Domnul, general Cornel Oprean, fost comandant al Inspectoratului Județean de Jandarmi Cluj. Rostește un cuvânt de mângâiere. Este însoțit de PC Pr. Vasile Nemeș, inspectorul eparhial al Arhiepiscopiei Vadului, Feleacului și Clujului.

În sala mare a Muzeului Mitropoliei, participă la seara culturală „Învierea unei icoane – ipostaze ale restaurării icoanei «Sfântul Arhanghel Mihail», atribuită preotului zugrav Luca din Iclod”, lucrare realizată de PC Pr. Prof. Marin Cotețiu de la Facultatea de Teologie din Cluj-Napoca. Rostește un cuvânt duhovnicesc.

Primește la reședință pe PS Părinte Iustin, Episcopul Ortodox Român al Maramureșului și Sătmarului.

22 noiembrie

La Inspectoratul Școlar Județean Bistrița-Năsăud, prezidează Consfătuirea anuală a profesorilor de Religie din județ. Rostește un cuvânt duhovnicesc.

Face o vizită pe șantierul de renovare al Școlii Confesionale din Bistrița (coord.: Pr. Tudor Iacob Mudure). Este însoțit de PC Pr. Bogdan Ivanov, consilierul cultural al Arhiepiscopiei Vadului, Feleacului și Clujului și de PCuv. Arhim. Benedict Vesa, secretar eparhial.

23 noiembrie

În capela Centrului de Îngrijiri Paliative „Sfântul Nectarie” din Cluj-Napoca, oficiază o slujbă funebră la căpătâiul adormitei întru Domnul, monahia Filoteia Potcoavă. Rostește un cuvânt de mângâiere.

În Paraclisul Spitalului Clinic de Urgență din Cluj-Napoca (slujitor: Pr. Ioan Cosma), slujește Sfânta Liturghie și rostește cuvântul de învățătură.

Face o vizită în localitatea Mera, protopopiatul Cluj I, în vederea construirii unei noi biserici.

În Catedrala Mitropolitană, asistă la Vecernie, slujește la Litie și rostește un cuvânt de învățătură.

24 noiembrie

În localitatea Sălișca, protopopiatul Dej, săvârșește slujba de sfințire a Altarului de Vară. Slujește Sfânta Liturghie și rostește cuvântul de învățătură. Hirotonește întru preot, pe seama parohiei Buza, protopopiatul Gherla, pe diaconul Alin Ioan Pădurean. Hirotesește întru sachelar pe părintele paroh Cristian Vlad Todoran. Conferă domnului Călin Mureșan, primarul comunei Câțcău, Ordinul „Mihai Vodă”. Este însoțit de PC Pr. Iustin Tira, vicarul administrativ al Arhiepiscopiei Vadului, Feleacului și Clujului.

În Catedrala Mitropolitană, slujește Vecernia, Paraclisul Maicii Domnului și rostește o cateheză. Hirotesește întru duhovnic pe PC Pr. Gabriel Cristian Măhălean de la parohia Sănnicoară, protopopiatul Beclean.

25 Noiembrie (Sfânta Mare Muceniță Ecaterina)

Cu prilejul hramului, în Capela Gimnaziului Ortodox din Cluj-Napoca, slujește Sfânta Liturghie și rostește cuvântul de învățătură. Conferă tuturor cadrelor didactice, Ordinul „Mihai Vodă”.

Primește la reședință pe Ieromonahul Rafail Noica.

La Opera Națională din Cluj-Napoca, asistă la concertul extraordinar „Finding Harmony” susținut de The King's Singers.

26 noiembrie

În localitatea Mintiu Gherlii (paroh: Pr. Marius Ormenișan), prezidează conferința de toamnă cu preoții din protopopiatul Gherla. Asistă la slujba de Te-Deum și rostește un cuvânt duhovnicesc. Hirotesește întru iconom stavrofor pe PC Pr. Petru Pop, fost paroh în localitatea Buza și pe PC Pr. Ioan Vaida, fost paroh în localitatea Păglișa.

În cimitirul Mănăstirii Nicula, oficiază slujba Parastasului, la împlinirea a 40 zile de la mutarea la Domnul a părintelui arhiman-drit Serafim Măciucă. Rostește un cuvânt duhovnicesc.

Face o vizită pe șantierul noii biserici din Câmpenești, protopopiatul Cluj I (paroh: Pr. Dorin Pargea). Este însoțit de PCuv. Arhim. Dumitru Cobzaru, exarhul mănăstirilor din Arhiepiscopia Vadului, Feleacului și Clujului și de PC Diac. Olimpiu Nicolae Benea, profesor la Facultatea de Teologie din Cluj-Napoca.

27 noiembrie

Face o vizită în Biserica „Sfinții Apostoli Petru, Pavel și Andrei” din Bistrița (parohi: Pr. Simion Brețflean și Pr. Ioan Pintican).

În Aula Mare a extensiei Universității „Babeș Bolyai” din Bistrița, participă la prima ediție a Simpozionului de Teologie și Asistență Socială în mediul penitenciar, organizat de Penitenciarul Bistrița. Rostește un cuvânt duhovnicesc. Este însoțit de domnul Liciniu Câmpian, consilierul misionar-social al Arhiepiscopiei Vadului, Feleacului și Clujului.

În Catedrala Mitropolitană, asistă la Vecernie, slujește Acatis-tul Mântuitorului Hristos și rostește un cuvânt de învățătură.

28 noiembrie

La sediul protopopiatului Turda, prezidează conferința preoțască de toamnă. Asistă la slujba de Te-Deum și rostește un cuvânt duhovnicesc.

Face o vizită la Mănăstirea „Mihai Vodă” de la Turda.

Primește la reședință pe PS Părinte Macarie, Episcopul Ortodox Român al Europei de Nord.

În sala mare din incinta Muzeului Mitropoliei, participă la Seara Culturală „Călătorie în satul românesc de odinioară” în cadrul căreia a avut loc și proiecția filmului „Satul Șanț” realizat de Dimitrie Gusti în anul 1935. Rostește un cuvânt duhovnicesc.

29 noiembrie

La Școala de agenți de poliție „Septimiu Sever” din Cluj-Napoca, participă la ceremonialul organizat cu prilejul absolvirii promoției Noiembrie 2019. Rostește o rugăciune de consacrare a jurământului de credință și un cuvânt duhovnicesc.

În Catedrala Mitropolitană, asistă la Vecernie, slujește la Litie și rostește un cuvânt de învățătură.

Primește la reședință pe PS Părinte Pimen, Episcop de Dubno (Ucraina).

30 noiembrie (Sfântul Apostol Andrei)

În Catedrala Mitropolitană, împreună cu PS Părinte Pimen, Episcop de Dubno (Ucraina), slujește Sfânta Liturghie și rostește un cuvânt duhovnicesc.

Primește la reședință oficialități civile și militare, centrale, județene și locale, preoți și credincioși veniți să-l felicite cu prilejul Zilei Onomastice.

În Catedrala Mitropolitană, asistă la Vecernie, slujește la Litie și rostește un cuvânt de învățătură.

PS EPISCOPUL-VICAR VASILE SOMEȘANUL

Noiembrie 2016

3 noiembrie

A participat la Sfânta Liturghie în mijlocul credincioșilor din Parohia Pogorârea Sfântului Duh – Zorilor, Cluj-Napoca, prin rostirea de ecfonise și binecuvântări.

4 noiembrie

Onorează invitația P.C. Păr. Protopop Dănuț Liviu Hognogi, de a se întâlni cu grupul de tinerii de la Biserica „Adormirea Maicii Domnului”, din cartierul Mănăștur, Cluj Napoca.

6 noiembrie

Vizită la Centrul de Îngrijiri Paliative „Sfântul Nectarie” din Cluj-Napoca.

8 noiembrie

Cu ocazia sărbătorii „Soborul Sfinților Arhangheli Mihail și Gavriil”, la Sfânta Liturghie este prezent în mijlocul credincioșilor din Parohia Pogorârea Sfântului Duh – Zorilor, Cluj-Napoca, unde rostește ecfonise și binecuvântări.

10 noiembrie

Vizită la mănăstirea în construcție „Sfântul Mucenic Iulian” din localitatea Popești.

14 noiembrie

A participat la momentul festiv organizat de P.C. Păr. Consilier Cristian Baciu, parohul Bisericii „Sfânta Treime” din Cluj-Napoca cu ocazia împlinirii frumoasei vârste biblice de 80 ani, a P.C. Păr. Protopop Ioan Jeler.

16 noiembrie

În ziua praznuirii hramului Parohiei „Sfântului Apostol și Evanghelist Matei” din cartierul Mănăștur Cluj-Napoca, la invitația P.C. Păr. Marian Andreica, participă la Sfânta Liturghie.

17 noiembrie

Este prezent la Sfânta Liturghie în mijlocul credincioșilor din Parohia „Pogorârea Sfântului Duh” – Zorilor, Cluj-Napoca, unde rostește ecfonise și binecuvântări.

21 noiembrie

Cu ocazia sărbătorii „Intrarea în Biserica a Maicii Domnului”, la Sfânta Liturghie este prezent în mijlocul credincioșilor din Parohia Pogorârea Sfântului Duh – Zorilor, Cluj-Napoca.

22 noiembrie

În capela Centrului de Îngrijiri Paliative „Sfântul Nectarie” din Cluj-Napoca, rostește o rugăciune la căpătâiul adormitei în Domnul, Maica Stareță Stavrofora Filoteia Potcoavă.

28 noiembrie

Primește vizita Preasfințitului Părinte Macarie, Episcopul Europei de Nord, de la care primește personal distincția onorifică „Crucea Nordului”, ca semn al recunoștinței și prețuirii.

A consemnat Pr. Călin Ficior

A consemnat Arhid. Claudiu Ioan Grama

Împlinire spirituală...

Elena Pârnu

Loamna e pe trecute, zilele sunt tot mai inegale ca frumusețe, soarele se arată mai rar, iar picuri de ploaie tot mai deși... Cărduri de ciori zburătăcesc prin grădină, peste frunzele ruginii, iar croncănitul lor anunță vremea friguroasă. Și pentru că zilele sunt scurte, iar serile prea lungi, ne retragem la slujbele de la biserică, întru reîncărcare și împlinire spirituală.

Începând cu 7 noiembrie am intrat în programul Hramului Sfinților Arhangheli Mihail și Gavril al bisericii ortodoxe din cartierul clujean Dâmbul Rotund, acțiune ce s-a desfășurat pe parcursul a trei zile.

Joi, 7 noiembrie, 2019, Înaltprea-sfințitul Părinte Arhiepiscopul și Mitropolitul Andrei a săvârșit slujba vecerniei cu Litie și cu un sobor format din 14 preoți. Răspunsurile la strană au fost cântate de Corul de cameră Psalmodica Transylvanica al Facultății de Teologie Ortodoxă Cluj-Napoca, dirijată de părintele profesor universitar doctor Vasile Stanciu, decanul instituției. De altfel, nu este pentru prima dată când au descins la biserică noastră, reușind să impresioneze și să ne transpună în lumea sacralului. La sfârșitul slujbei, Mitropolitul Andrei i-a binecuvântat pe cei prezenți și a oferit iconițe credincioșilor. Pe parcursul mai multor ani, respectiv din 2014 și până în anul acesta, 2019,

Înaltprea-sfințitul Părinte Arhiepiscop și Mitropolit Andrei a vizitat șantierul și apoi a sfințit casa parohială, a săvârșit Sfânta Liturghie în ajun de Crăciun, slujba Deniei Canonului Sfântului Andrei Criteanul, Paracisul Maicii Domnului, sfințirea Centrului Catehetic și a clopotelor. Toate acestea sunt dovada grijii ce o poartă și credincioșilor parohiei, dar și aprecierea deosebită a preoților ce slujesc aici, părintele Protopop Alexandru Constantin Ciui și părintele Vasile Mihai Pop.

Vineri, 8 noiembrie, 2019, preoții parohiei au săvârșit Sfânta Liturghie, iar seara, un sobor de 9 preoți au participat la slujba Sfântului Maslu. Invitații au fost aleși din rândul celor mai noi și mai tineri preoți veniți în Cluj-Napoca, care „au dovedit multă vrednicie și promit a fi de perspectivă”, după cum a menționat părintele Alexandru Ciui. Ca de obicei, au fost prezenți, în număr mare, credincioși ai parohiei, conștienți de binefacerile acestei slujbe.

Duminică, 10 noiembrie, 2019, un sobor din 10 preoți a săvârșit slujba Vecerniei. Dar ceea ce a creat o atmosferă deosebită a fost prezentarea cărții „Părintele protopop Gavril Relea (1910-2005). Un vrednic slujitor al lui Dumnezeu și al neamului

românesc”, autor Vasile Rojneac. Au făcut aprecieri despre carte părintele profesor universitar doctor Alexandru Moraru, părintele lector universitar doctor Cosmin Cosmuța, precum și doctor Paul Ersilian Roșca, teolog. Autorul Vasile Rojneac, a specificat motivul alegerii acestei teme, modul în care a decurs investigația și s-a definitivat lucrarea. Competența de care s-a dat dovadă pe parcursul prezentărilor au pus în evidență adevărul și osteneala părintelui Gavril Relea în ale preoției, ne-au ajutat să cunoaștem mai bine activitatea pastoral-misionară, filantropică și culturală a părintelui, căruia îi datorăm constru-

irea bisericii din Dâmbul Rotund, precum și înființarea corului bisericesc de aici. Din păcate, nu ne alegem timpul în care să trăim, de aceea și părintele Gavril Relea a avut o viață obtura-

cate câteva idei care sunt de mare actualitate și în vremurile noastre: - temelia oricărei orânduiri este buna înțelegere între oameni, dar pentru asta trebuie să avem și puterea iertării ce stă la temelia unei vieți mai fericite; - să lăsăm loc în sufletele noastre pentru virtutea iubirii, care ne împacă cu Dumnezeu și cu semenii noștri; - cunoașterea rolului bisericii strămoșești care dă sens și forță națiunii române; - să privim cu atenție asupra istoriei neamului nostru românesc și a jertfei soldatului român; - în educația copiilor să aprindem flacăra spirituală a credinței, care îi va călăuzi pe cărările vieții; - să ne asumăm virtuțile creștine; - rolul deosebit ce revine femeii, ca mamă, căci „oamenii mari se formează pe genunchii mamei”, după cum spunea părintele Relea.

Trebuie să apreciem faptul că predicile părintelui Relea au relevanță și în zilele noastre, dar le receptăm în funcție de dimensiunea religioasă din noi.

Ne place, de asemenea, ideea autorului, dr. Vasile Rojneac, de a pune ca motto al lucrării sale vorbele părintelui Relea: „Va veni o vreme când vom da socoteală de roadele noastre (...) Atunci nu vor avea loc decât cei harnici și pătrunși de simțul omniei”, care indică gândirea acestei cărți ca reper de viață. Biserica, spațiul său sacru, obligă la încredere și la prețuirea valorilor Ortodoxiei, ne ajută la zidire sufletească, pentru a face față numeroaselor primejdii ale vremurilor pe care le străbatem. Seara s-a încheiat cu un frumos concert de privesne susținut de Ioana Lucia Sucală și Elisabeta Guzu. O prezență emoționantă a fost fiica preotului Gavril Relea, de vârstă octogenară, inginer Liana Benea, care le poartă o amintire vie părinților ce au crescut-o în spiritul dreptei credințe.

Toate cele trei zile au sfârșit întru lauda și bucuria sufletului, stări cu care ne-a obișnuit părintele Alexandru Ciui, ce a coordonat întreaga activitate, și care ne-a răsfățat și în alte rânduri cu astfel de acțiuni. Ele ne rămân în suflet, au rol formativ și coagulează credin-cioșii. Merită evi-dențiată, totodată, activitatea părintelui Alexandru Ciui în calitate de protopop al Protopopiatului Ortodox II Cluj. Am înțeles, din spusele Sfinției Sale, că această formă de organizare a luat ființă la propunerea I.P.S. Bartolomeu Anania, în anul 1998, din motive de natură pas-

toral-misionară și administrativă, dânsul fiind al IV-lea protopop al acestei noi structuri, după părinții Titus Moldovan, Nicolae Buda, Gheorghe Dragoș Braica. Dorim ca Bunul Dumnezeu să-l învrednicească cu sănătate și putere pentru a putea duce la bun sfârșit înalta îndatorire preoțească. ❀

tă din cauza unor evenimente istorice nedorite (cedarea unei părți din Ardeal, războiul, refugiul în Banat, prigoana comunistă), dar care l-au transformat într-un erou, dacă ținem cont și de anii de detenție efectuați. Am reținut din predicile publi-

COMITETUL DE REDACȚIE:

Președinte:

IPS Arhiepiscopul și Mitropolitul ANDREI ANDREICUȚ

Vicepreședinte:

PS Episcopul-vicar VASILE SOMEȘANUL

Membri:

Consilier cultural Pr. dr. Bogdan Ivanov,

Pr. prof. univ. dr. Vasile Stanciu, Pr. dr. Liviu Vidican-Manci

Director:

Pr. dr. Cătălin Pălimaru

RENAȘTEREA

Editura Renașterea * Piața Avram Iancu, 18
400117, Cluj-Napoca * Telefon / Fax 0264-59.96.49
Internet: www.renasterea-cluj.ro
E-mail: revista@renasterea-cluj.ro

CUI (CF) 4547095
IBAN: RO84 BTRL 0130 1205 P129 1800
Banca Transilvania, Cluj (Revista RENASTEREA)
ISSN: 1223-4435

Redactor responsabil:

Pr. Florin-Cătălin Ghiț

Tehnoredactor: Pr. Eugen Mera

DIFUZAREA:

Pr. Nicolae-Dragoș Kerekes

COLABORATORI PERMANENȚI:

Mircea-Gheorghe Abrudan, Mircea Gelu Buta, Dacian But Căpușan, Pr. Călin Ficior, Arhid. Claudiu Ioan Grama, Cezar Login, Ierom. Maxim (Morariu), Alexandru Nemoianu, Adrian Papahagi, Nicoleta Pălimaru, Elena Pârnu, Protos. Simeon (Pintea), Nicolae Turcan, Arhim. Benedict (Vesa)

ASCOR Cluj-Napoca dăruiește bucurie prin colinde

In fiecare an, pe parcursul lunii decembrie, ASCOR Cluj-Napoca va fi alături de bolnavi, de bătrâni și de toți cei care se bucură de frumusețea colindului românesc. Pe parcursul a mai multor zile tinerii ascoriști vor merge să vestească Nașterea Mântuitorului nostru Iisus Hristos în câteva din spitalele clujene, în azilele de bătrâni, penitenciare, dar și în căminele din Campusul Universitar „B. P. Hasdeu”. Pentru a-i colinda pe studenții studioși din Campusul Universitar, ASCOR Cluj-Napoca va face echipă cu Liga Studenților Ortodocși din Cluj-Napoca. „Dragostea este bucuria de a face altora bine”, este cuvântul Sfântului Ioan Gură de Aur care îi unește pe tineri în duh și în activități filantropice, culturale și tradiționale.

În afară de activitățile desfășurate înainte de Praznicul Nașterii Mântuitorului, pentru o mai bună cunoaștere și o mai bună coagulare, noii membri ai ASCOR Cluj-Napoca au organizat o serie de mini-pelerinaje prin țară. În cadrul unei asemenea drumeții duhovnicești, a fost vizitată Mănăstirea „Sfântul Ioan Botezătorul” din Alba-Iulia, precum și istoricul oraș, unde a avut loc făurirea statului unitar – România.

De asemenea, pentru perioada care urmează, conducerea ASCOR Cluj-Napoca îi invită pe noii membri ai asociației, dar și pe cei cu vechime, în pelerinaje de colinde, dar și la împreună-bucurie a marcatării trecerii dintre ani (Revelionul calendaristic) la una dintre mănăstirile care, de-a lungul anilor, găzduiesc tinerii de la ASCOR din toată țara – Putna, Oașa, Găbud etc.

Din registrul altor evenimente care au loc la Biserica Studenților din Cluj-Napoca face parte o expoziție de lucruri de mână, confecționate de artiști și copii din cadrul comunității. În cadrul expoziției sunt expuse obiecte precum icoane, pahare și candelice pictate, îngerași, lumânări cu ornamente, desene etc. Curatorul expoziției deschise la data de 8 decembrie este Ioana Ursu. Baniile adunați din vânzarea obiectelor confecționate manual vor fi donați pentru misiunea din Africa, susținută de Biserica Studenților din Cluj-Napoca. În speță, fondurile vor ajunge la un orfelinat din Uganda. ☒

Sfântul Ierarh Nicolae, chipul blândeții și făcătorul de minuni

Ana-Maria Mureșan

Sfântul Nicolae era fiul unor creștini de neam bun din cetatea Patara (localitate aflată astăzi în Turcia), deținători ai unei averi consistente, dar cu adevărat evlavioși, Teofan și Nona. Neputând avea copii, asemenea Sfinților Ioachim și Ana ori Zaharia și Elisabeta, ei dobândesc pruncul ca rod al rugăciunii stăruitoare și îl fâgăduiesc lui Dumnezeu. Data nașterii se crede a fi în jurul anului 260. I se dă numele Nicolae, însemnând „biruitor de popor”, „cel care biruie popoare”. Încă din fașă, părinții observă că nu era un copil obișnuit: suga lapte numai din sânul drept al mamei, miercurea și vinerea refuzând hrana până seara.

Pe parcursul tinereții, urmând pilda părinților, Sfântul va cultiva în deosebi virtutea milosteniei și rugăciunea, va căuta să se păstreze curat și să fie cât mai aproape de Dumnezeu. Viețuirea sa vădea o maturitate duhovnicească atât de firească, încât „nu putea fi văzut la el nici un fel de nărav tineresc, ci numai obiceiurile omului bătrân” (*Viața și minunile Sfântului Nicolae*, Editura Sophia, București, 2006, p.12). A nu se înțelege că era lipsit de vigoare sau de bărbăție, ci dimpotrivă, în viața sa se precizează că dispunea de o agerime a minții și se ostenea pentru diverse lucrări duhovnicești. Îi erau dragi cărțile sfinte, petrecea multă vreme în biserică, priveghind uneori o zi sau o noapte întreagă. Văzându-i râvna, episcopul locului îl hirotonește preot. În acea zi de mare bucurie, episcopul a rostit o proorocie despre cel ce avea să devină ierarh și ocrotitor al celor necăjiți: „Iată, fraților, văd un soare răsărind marginilor pământului, arătându-se către cei întristați, ca o milostivă mângâiere. O, fericită este turma care se va învrednici a avea pe acest păstor!” (*Ibidem*). Se întrezărește primul semn clar că Sfântul Nicolae va fi mijlocitor între oameni și Dumnezeu.

După puțin timp, părinții săi trec la cele veșnice, iar Sfântul decide să-și împartă averea săracilor. În acest sens, poate una dintre cel mai pline de noblețe întâmplări este cea cu tatăl ce și-a pierdut averea și nu mai avea posibilitatea de a-și căpăta cele trei fete. Despre bărbatul acela ni se spune că fusese foarte bogat și se trezește apoi într-o sărăcie cruntă. Părintele Constantin Necula în scrierea dedicată vieții Sfântului Nicolae, apreciază că acest tată „pare văduv ori, scăpat de avere, părăsit de soția sa. [...] Pe de o parte era greu să asigure traiul zilnic pentru copii, iar greutatea în plus se va fi născut și din faptul că erau adolescente, deci aveau nevoie de zestre pentru a fi măritate” (Părintele Constantin Necula, *Viața Sfântului Ierarh Nicolae, făcătorul de minuni, dăruitorul*, Editura Agnos, Sibiu, 2009, p. 19). În deznădejdea lui, omul nu vedea altă soluție decât să sacrifice fecioria copiilor sale. Pe lângă aceste trei suflete tinere, s-ar fi pierdut poate zeci de alte suflete, ar fi urmat alte familii destrămate, păcatul desfrânării și-ar fi prelungit în mod grotesc rădăcinile otrăvitoare; apoi, ce presiune ar fi apăsât sufletul tatălui: „E cu neputință ca poticnirile să nu vină, dar vai aceluia prin care ele vin: mai bine i-ar fi dacă și-ar lega de gât o piatră de moară și s-ar arunca în mare decât să-i fie piatră de poticnire unuia din aceștia mici” (Luca 17, 1-2).

Înțelegând în profunzime consecințele acestei drame familiale, Sfântul împiedică de fapt un lung șir de drame, printr-o faptă omească, dar cu valențe veșnice. În trei nopți neconsecutive – deci la anumite intervale de timp, Sfântul se pitește discret sub fereastra omului și aruncă în casa acestuia trei pungi cu banii necesari pentru zestrea fetelor. Tatăl fetelor este efectiv stupefiat de ceea ce i se întâmplă, mulțumește cu smerenie lui Dumnezeu pentru darul primit

și vrea cu tot dinadinsul să îl descopere pe binefăcătorul său. A treia oară acesta va fi „prins în flagrant”, însă îi cere bărbatului cu jurământ să nu spună nimănui ceea ce a văzut.

Întâmplarea ne dezvăluie într-adevăr milostivirea și smerenia unui om sfânt. Dar, poate și mai aproape de nucleul lucrării tainice între Dumnezeu și Sfântul Nicolae, vorbește despre o virtute care le susține și le face firești și concrete pe celelalte două: nejudicarea. Deși provenea dintr-o familie înstărită și rămas orfan a păstrat cu pricepere averea părinților, Sfântul Nicolae nu l-a judecat pe omul acesta că n-a fost destul de abil și de înțelept în a-și chibzui avutul, ci i-a cedat din al său. Apoi, fiind străin de orice viclenie, nu l-a osândit pentru gândul și intențiile sale meschine față de propriile fete. În sfârșit, n-a trecut pe alături precum preotul și levitul, socotind că situația e mult prea deplorabilă pentru a fi demnă de luat în seamă, ci a adăstat precum samarineanul milostiv, îngrijindu-se de necazul celui căzut între tâlharii deznădejdiei. Pentru acestea, cinstea pe care o propovăduiește troparul i se cuvine Sfântului Nicolae fără preget: „chip/icoană blândețelor” (a judecat cu blândețe) și „învățător înfrânării” (s-a înfrânat de la judecarea aproapelui).

Această lucrare a Sfântului – nejudicarea – rămâne strălucitoare până în zilele noastre și sub o formă aparent nesemnificativă, dar extrem de importantă pentru mântuirea celor care îi cer ajutorul. Se știe că Sfântul Nicolae este în multe cazuri împlinitorul cererilor celor mai mărunte. Or, numai cineva care nu disprețuiește necazurile oamenilor și înțelege neputințele fără să judece cu asprime poate avea asemenea deschidere spre orice suflet.

În sprijinul acestui fel de a fi mai stă și o altă lucrare tainică din viața Sfântului: darul arhieriei. Pentru deslușirea câtuși de puțin a acesteia, este necesară o scurtă reflecție la condițiile și împrejurările în care a fost dobândit acest dar. Sfântul Nicolae nu-și dorea deloc slavă de la oameni și, poate și din această

pricină, părăsește Patara (unde oamenii deja îl cunoșteau bine datorită gesturilor jertfelnice, oricât s-ar fi străduit să le ascundă) și pleacă în pelerinaj spre Ierusalim. Ajungând la locurile sfinte, zăbovește mult aici, cercetând bisericile. În această atmosferă hărăzită, în inima lui se naște dorul de pustie și chiar se pregătește spre a urma această cale. Dumnezeu însă rânduieste altfel. Tot în mijlocul oamenilor dorea să-l slăvească pe slujitorul Său. Astfel, Sfântul Nicolae aude cu limpezime glasul dumnezeiesc care îi cere să se întoarcă în locurile natale: „Nicolae, nu este aceasta holda pe care trebuie să Mi-o aduci roadă și pe care o aștept de la tine; ci întoarce-te către oameni, ca să se preamărească prin tine numele Meu” (*Viața Sfântului Nicolae*, p. 19). Omul lui Dumnezeu a ascultat porunca, dar nu s-a dus în Patara, ci într-o cetate apropiată, Mira Lichiei, unde trăia ca un străin necunoscut în sărăcie. Fără să fi căutat aceasta, printr-o rânduială dumnezeiască este uns arhieru. De-a lungul vieții, a împlinit această lucrare a păstoririi, până la consecința ei ultimă: „În Mira, Sfinte, sfințitor te-ai arătat că Evanghelia lui Hristos plinind-ți-ai pus sufletul tău pentru poporul tău” (Condacul Sfântului Nicolae).

Ca un adevărat părinte, el continuă să vegheze asupra poporului creștin. Oamenii îl cheamă în rugăciune pentru cele mai banale și cele mai lumești lucruri. În cărțile cu mărturii se găsesc numeroase astfel de situații: o doamnă îi cere o blană nouă pentru iarnă după ce invidiasse alte două femei care se bucurau de blănurile lor naturale, alții îi cer ocrotirea în călătorii, studenții îl cheamă cu înflăcărare la examene, cineva își găsește cheile după istovitoare căutări, cei ce se rățesc prin păduri sau în locuri necunoscute află calea, cei bolnavi îi cer izbăvirea etc. Însuși Sfântul Ioan Botezătorul, chemat în rugăciune de o maică săracă ce își dorea clătite în Săptă-

mâna Brânzei, o îndeamnă: „Roagă-l pe Sfântul Nicolae, căci el vă răsfăță pe toți, el te va mângâia” (*Minuni ale Sfântului Nicolae*, Editura Sophia, București, 2007, p. 14).

Acest tip de lucrare i-a sporit de altfel și popularitatea; în Rusia, aproape în orice casă sunt icoane cu Sfântul Nicolae, iar pe teritoriul românesc foarte multe biserici îi poartă hramul. Precum în minunea cu tatăl celor trei fete sau în activitatea pastorală, prin ascultarea micilor rugăminți ale tuturor, Sfântul îi oprește pe oameni de la alte păcate, mai ales de la cârtire – o stare de mare decădere pentru suflet, boală de care suferă tot mai mult societatea în care trăim. Intervenția lui nu este însă echivalentă cu împlinirea unor mofturi menite să-i sporească gradul de popularitate. Ceea ce dorește Sfântul Nicolae pentru omul care îl ajută presupune întărirea credinței și a-l face apoi pe cel credincios mulțumitor față de Dumnezeu. De altfel, este un mod delicat prin care Sfântul ni-L face apropiat pe Dumnezeu în împrejurările cotidiene.

Și totuși, la Sfântul Nicolae mai vedem un chip de a lucra, poate chiar cutremurător. Este făcător de minuni – avem în vedere acele minuni mari, greu de deslușit la nivel rațional și care par pentru omul secolului XXI, mai degrabă învăluite în mit. Chiar credincios fiind, vorba cronicarului „să sparie gândul” când citește asemenea minuni: învierea unui corăbier ce a căzut din vârful cartargului în vreme ce călătorea spre Ierusalim, ubicuitatea și aparițiile prin vis (minunea cu Vasile, fiul lui Agricola, adus din Creta într-o clipă înaintea părinților săi, după ce fusese răpit de saracini vreme de trei ani, salvarea voievozilor de moarte nedreaptă prin muștrarea adusă de Sfântul Nicolae prin vis împăratului Constantin cel Mare și eparhului Avlavie), aparițiile de după moarte.

La o percepție mitologizantă a Sfântului Nicolae au contribuit poate faptul că el a trăit într-un timp îndepărtat de zilele noastre, ceea ce îl poate face să pară o prezență eterică, apoi, într-o mai mică măsură, suprapunerea imaginii sale cu Moș Crăciun și legendele aferente acestui personaj și implicit ideea că poveștile copilăriei rămân povești. Fără fărâma de tâlc duhovnicesc se rămâne într-adevăr în această zonă a mitului. Dar pentru creștini, *Duh este Dumnezeu* (Ioan 4: 24), Duhul Adevărului, Cel ce dezvăluie adevărul despre cei Îl poartă în lăuntru al ființei lor. Astfel, Sfântul Nicolae e viu cu duhul și poate învia chiar și conștiința încrămățată în clișeele scepticismului. În sprijinul acestui proces de resuscitare, vin pe de o parte, mărturiile Sfinților contemporani, la rândul lor purtători de Duh, care au avut lucrări asemănătoare, relatate de oameni aflați încă în viață și, pe de altă parte, minunile mari înfăptuite de Sfântul Nicolae mai recent.

În sprijinul acestei direcții, ne putem gândi, de pildă, la Părintele Arsenie Boca, prezent în același timp în celula din închisoare și în Țara Hațegului la înmormântarea mamei sale; altădată, i s-a arătat în vis Aspaziei Oțel Petrescu într-un moment de cumpănă, atunci când la rândul ei se afla în regim de detenție.

În ceea ce privește al doilea argument ce întărește lucrarea neîncetată a Sfântului Nicolae, ne referim doar la o minune care s-a păstrat atât de viu în conștiința poporului rus, încât s-a transpus (chiar dacă într-o manieră puțin deformată) și cinematografic: încremenirea Zoiei din anul 1956 (*Viața și minunile Sfântului Nicolae*, pp. 214-225). Este vorba despre o tânără din orașul Samara care a batjocorit icoana Sfântului Nicolae, dansând cu ea în brațe la o petrecere de Anul Nou. Zoia a rămas ca stana de piatră vreme de patru luni, până în noaptea Sfintei Învieri. Medicilor li se frângeau acele când încercau s-o injecteze. Comuniștii doreau să ascundă acest fapt, Zoia fiind păzită de miliție fără întrerupere. Mulțimea care venea la casa ei nu putea fi însă oprită. Zoia a murit a treia zi de Paști, dar cuvintele ei au înspăimântat pe cei din jur: „Rugați-vă, rugați-vă, pierie pământul, se clatină ca un leagăn” (*Ibidem*, p. 221). Ele fuseseră repetate sub forme similare și în timpul încremenirii. Era chemarea la pocăință pe care Sfântul Nicolae o aducea regimului ateu și oamenilor care își pierdeau credința. ❀

Mănăstirea Doroteia

Ioana-Anca Crăciun

Am regăsit aici. Am găsit ceea ce căutam de mult: esențialul, ori esențialul e însuși Hristos: Calea, Adevărul și Viața. Abia după ce am găsit, am realizat cât de mult doream să fiu acolo. Nu știam ce înseamnă bucuriile duhovnicești. Nu știam ce înseamnă dragostea frățească, dragostea de obște, dragostea duhovnicescă. Ceea ce am trăit și trăiesc de câțiva ani încoace mă face să vreau tot mai mult și tot mai des să fiu lângă Dumnezeu. O mănă-

stirea de suflet. Ce poate însemna cuvântul acesta și câte sentimente trezește în sufletul unui om acest loc?

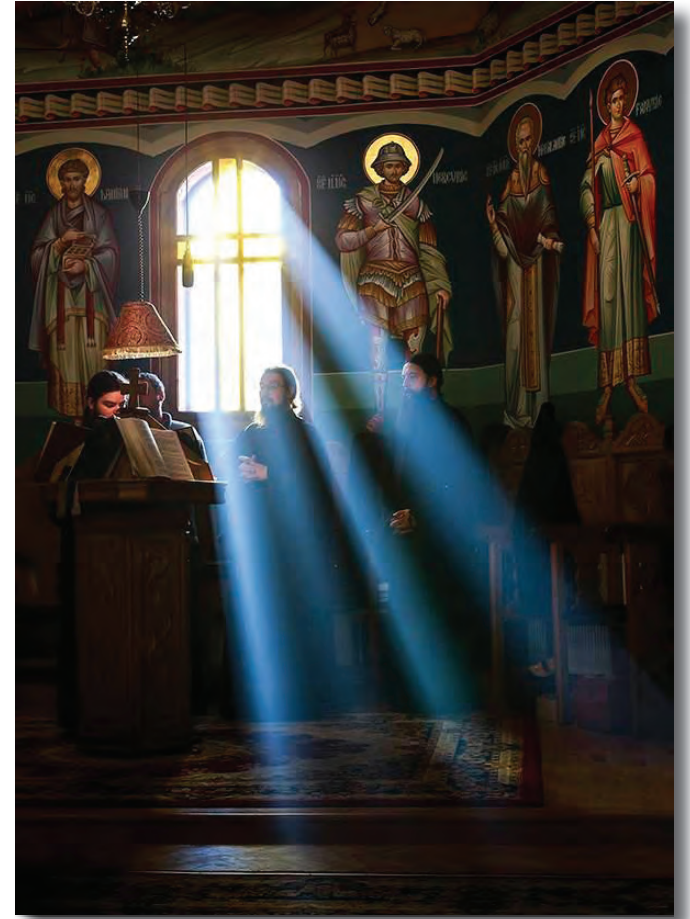
Satele Plutonița și Doroteia, orașul Frasin, județul Suceava. Cuvântul „Doroteia” provine din limba greacă și înseamnă „darul lui Dumnezeu”. Oare darul lui Dumnezeu înseamnă oameni cu suflet bun? Sau brazi răsfirați pe dealuri? Vară cu miros de fân și aer curat? Drumuri de țară? Mănăstire, călugări sau toate la un loc? Legende spun că numele celor două sate provin de la Doroteia și Pluton. Ei au fost doi sihaștri care au poposit aici, undeva în secolul al XVI-lea. Mai târziu, când erau goniți de prigoana comunistă, Părinții Ilie Cleopa și Arsenie Papacioc s-au adăpostit în sătucul binecuvântat. Spre bucuria familiei mele, au poposit și în casa străbunicilor mei, fiind ascunși de ei în beciul casei și nevoindu-se astfel o perioadă de timp. De asemenea, cam la 20 de km de Doroteia, în satul Vadul Negrișei, Părintele Cleopa își făcuse în pădure o mică baracă, ducând acolo viață de pustnic, tot ascunzându-se de oamenii legii de atunci. Aceasta mai există și astăzi. Oamenii merg acolo spre închinare, aprinzând o lumânare în memoria unuia dintre cei mai mari duhovnici ai României. Cei ce l-au cunoscut spun că, de fiecare dată când comuniștii verificau pădurile cu câini special dresați pentru a detecta fugarii, nu-l găseau niciodată. Baraca acestuia era acoperită de mușchi și, cu toate că era acolo, Dumnezeu îl ajuta mereu să nu fie descoperit.

Mănăstirea Doroteia – așa i se spune – poartă hramul „Schimbarea la față” a Mântuitorului și se află în satul Plutonița, undeva unde casele se termină și începe pădurea. Este situată într-un loc de poveste, unde timpul se oprește în loc, pentru ca muritorii de rând să poată să-și închine sufletele lui Dumnezeu. Sursele spun că în anul 1997, ctitorii Rusu Gavriil, Rusu Vasile, Rusu Victor, Gemănanu Gheorghe și Balan Constantin au fost cei care au donat poiana pentru mănăstire. Este o mănăstire de călugări, obștea fiind obladuită de Protosinghelul Iustin. Alături de el se mai nevoiesc alte zece suflete. Fiecare călugăr în parte are câte un dar lăsat de la Dumnezeu. Astfel, în viața de obște se completează unul pe altul.

Ceea ce te atrage acolo și te ajută să te apropii și mai mult de Dumnezeu este întocmai bunăvoința, dragostea și zâmbetul pe care părinții-monahi ți le împărtășesc mereu, indiferent de greutatea zilei. Sunt mereu acolo pentru a te susține să mergi mai departe. Simpla lor prezență și bunăvoința de care dau dovadă te ajută să-ți recapeți puterile. Acolo nu mergi cu frică, acolo nu ești muștrat, doar ți se spune frumos când greșești, acolo nu găsești egoism, grabă. Acolo Îl găsești pe Dumnezeu așa cum simți că ai nevoie de El: și zâmbitor, și darnic, și iubitor, și plin de grijă pentru copiii Lui. Călugării știu cum să pună zâmbetul înaintea oricărei probleme. Știu cum să-ți vorbească în așa fel încât să fii capabil să simți dragostea Lui Dumnezeu. Reușesc mereu să te încurajeze și să-ți ofere o binecuvântare zdravănă, ca să pornești din nou cu încredere. Mirosul de tămâie care îți îmbie trupul până la ultimele mădule, chiar de la intrarea în mănăstire, are grijă ca de fiecare dată să-ți rămână impregnat în minte, pentru a-l putea lua cu tine peste tot. Cântările, priveghele făcute la lumina lumânării te ajută să verși o lacrimă păcătoasă, tinzând să crezi că

reușești să te mântuiești. E atât de bine, încât ai crede că Sfinții pictați cu atâta grijă și icoanele îți zâmbesc, mulțumiți fiind că în vremurile zilelor de azi, nu-L uiți pe Tatăl Cerurilor. Când închizi ochii și ascuți glasurile stranei, îți poți imagina că I se aduce slavă Lui Dumnezeu de pe marginea norilor. Toaca și clopotele parcă sunt desprinse direct de sus, de la sursa iubirii.

În curtea mănăstirii, călugării rânduți de stareț, au grijă ca fiecare anotimp să pună în valoare ce-i mai frumos la el. Iarba tunsă zilnic, florile mereu înflorite, aranjate și îmbietoare te fac să-ți dorești ca vara să nu mai plece niciodată. Iar iarna... Iarna pădurea din jurul mănăstirii, te umple de albul pur ce ți-l revarsă spre bucurie; spre bucuria de a sta în jurul focului, lângă plita unde arde puțină tămâie, ascultând pildele călugărilor, care te învață cum trebuie să te comporți în această viață pentru a câștiga Raiul.

Mănăstirea Doroteia... În ultimii trei ani, am avut șansa de a privi hramul altfel. Ca un mirean ce vine la biserică în zi de sărbătoare, te bucuri de slujbă și de cuvântul Lui Dumnezeu, dar, fiind în „spate”, așteptând pelerinii și ajutând la bucătărie atât cât mâinile și picioarele tale pot duce, te bucuri și mai mult. Nu aș fi crezut niciodată că o astfel de zi îți poate oferi atâta dragoste. Nu simți că ești obosit, pentru că, pur și simplu, îți dorești și iubești să ajuți cum poți, împlinind ascultarea pe care o primești. Tot ce e frumos trece însă atât de repede! Astfel, abia aștepti următorul și următorul an pentru a te simți din nou împlinit, duhovnicesc.

Mănăstirea Doroteia și binecuvântările ei zilnice... Iată ce face Dumnezeu din oameni! Iată ce face dragostea ce se revarsă din El în călugări și apoi în toți ceilalți care ajung aici! Iată locul ce-și ține mereu porțile deschise pentru oricine are doruri duhovnicești! Iată locul unde renaști! Iată bucuria altora și a mea! Iată cum lucrează Dumnezeu!

Dorindu-mi să fiu în satul bunicilor mei tot mai des, atrasă fiind de liniștea și dragostea, de locurile și de oamenii de la Mănăstirea Doroteia, doar câteva versuri pot exprima acest dor:

“Mi-e dor de icoane,
De miros de mir,
....
E vreme de rugă,
De taine cerești,
....
E vreme de fugă
De cele lumești.” (Ciprian Fintînaru) ❀

Echipa: Tatiana Onilov, Eliza-Adelina Purcaru, Iulia Anamaria Mureșan, Romina Sopoian, Bogdan Herțeg, Nicoleta-Andreea Sicoe

Adresa ASCOR:
Biserica din Hașdeu 45
Cluj-Napoca

ISSN: 1224-0567

Redacția FILOCALIA:
Piața Avram Iancu, nr. 18,
Cluj-Napoca
Fax: 0264/595 300
revista.filocalia@yahoo.com